

Säkerhet i häststallet

Horse stable safety

**Stefan Pinzke¹ (red.), Maija Järvinen², Krista Kettunen²,
Christina Lunner Kolstrup¹, Jarkko Leppälä², Lotta Löfqvist¹,
Marianna Myllymäki², Risto Rautiainen², Tiina Reilas²,
Markku Saastamoinen² & Susanna Särkijärvi²**

¹ Inst. för Arbetsvetenskap, Ekonomi och Miljöpsykologi, SLU Alnarp, Sverige

² Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi, MTT, Finland

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap

Rapport 2013:32

ISSN 1654-5427

ISBN 978-91-87117-63-3

Alnarp 2013

LANDSKAP TRÄDGÅRD JORDBRUK

Rapportserie

Säkerhet i häststallet

Horse stable safety

**Stefan Pinzke¹ (red.), Maija Järvinen², Krista Kettunen²,
Christina Lunner Kolstrup¹, Jarkko Leppälä², Lotta Löfqvist¹,
Marianna Myllymäki², Risto Rautiainen², Tiina Reilas²,
Markku Saastamoinen² & Susanna Särkijärvi²**

¹ Inst. för Arbetsvetenskap, Ekonomi och Miljöpsykologi, SLU Alnarp, Sverige

² Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi, MTT, Finland

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE

**CENTRAL BALTIC
INTERREG IV A
PROGRAMME
2007-2013**

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap

Rapport 2013:32

ISSN 1654-5427

ISBN 978-91-87117-63-3

Alnarp 2013

Förord

InnoEquine. *Hållbar och innovativ hästnäring som drivkraft för konkurrensförmågan i mellersta Östersjöområdet* är ett EU-finansierat (Central Baltic Interreg. IVA Programme 2007- 2013) projekt som utförs i samarbete med MTT Agrifood Research i Finland (projektledare), Helsingfors universitet, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och Lettlands lantbruksuniversitet (LUA). Nationella hästorganisationer, intressenter och hästentreprenörer deltar också i projektet.

Det övergripande målet med projektet är att skapa en grund för ett gränsöverskridande nätverk mellan olika aktörer i hästsektorn samt att främja hästsektorns konkurrenskraft i mellersta Östersjöregionen. Detta ska uppnås genom att utveckla entreprenörernas kunnande, miljömedvetenhet och kunskap om hälsa och säkerhet och genom innovativa tjänster och nätverkande <http://www.slu.se/innoequine>. Projektet är uppdelat i olika delprojekt. Ett av dessa delprojekt är utvecklandet av ett web-verktyg **InnoHorse** som stöd till hästföretagare med avseende på hälso- och säkerhetsaspekter i häststallet, miljöfrågor, gödselhantering och aspekter kring hästvälfärd <http://www.hippolis.fi/innohorse>.

Denna LTJ-rapport är en svensk översättning av den engelska versionen av innehållet i det web-baserade verktyget som avser säkerhet och hälsorisker i häststallet och som kan vara till hjälp i det förebyggande arbetet.

Innehållet i rapporten har skrivits i samarbete med forskare vid MTT Agrifood Research i Finland och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Bilderna och informationen i rapporten baseras på fältstudier genomförda på hästgårdar i Sverige och Finland och får ej kopieras.

Publikationens innehåll speglar författarnas åsikter och förvaltande myndighet kan inte hållas ansvarig för den information som publiceras av projektdeltagarna.

Ett stort tack riktas till alla som har deltagit i projektet.

Alnarp i december 2013

Docent Stefan Pinzke Forskare Christina Lunner Kolstrup

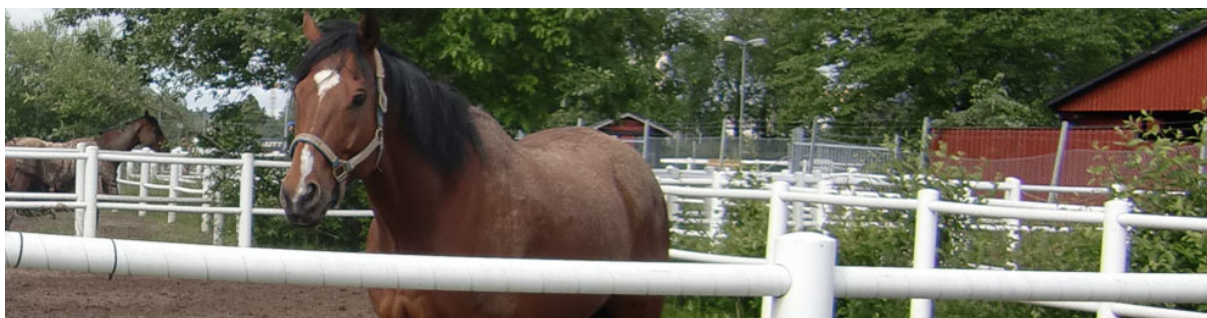
Innehåll

Säkerhet inom hästsektorn	9
Inledning.....	10
Arbetsförhållanden	10
Hästrelaterade olyckor	11
Säkerhetskarta över häststallet	13
Säkerhetschecklista för häststall	14
Gångvägar och korridorer	15
Kontrollpunkter för gångvägar på stallgården	16
Stallbyggnadernas säkerhet	17
Övriga byggnaders säkerhet.....	18
Ergonomi, verktyg, utrustning och maskiner	19
Stallverktyg och utrustning	19
Maskiner.....	20
Personlig skyddsutrustning	21
Brandsäkerhet i stallet	22
Utrymningsplan för stallet.....	23
Säkerhetsplanering för anställda.....	24
Säkerhetsplanering för kunder	25
Stallsäkerhetsregler och hästhantering.....	26
Hästransport.....	27
God praxis inom säkerhetsarbetet i häststall	28
Gångvägar och korridorer	28
Trappor.....	29
Utrymmen på hög höjd.....	29
Stegar	29
Dörrar.....	30

Stallgård och gångvägar.....	30
Hästbyggnadernas säkerhet.....	32
Stall- och lagerbyggnader	32
Säkerhet i stall och grindar.....	34
Elektricitet, belysning och lampor.....	36
Luft, fuktighet, temperatur, buller	36
Skador från skadeinsekter och naturskador.....	38
Övriga byggnaders säkerhet.....	38
Ergonomi, verktyg och maskiner	40
Stallverktyg och -utrustning.....	40
Elektrisk utrustning och elverktyg i stallet.....	46
Maskiner i stallmiljön	48
Personlig skyddsutrustning	49
Hjälm, stövlar, handskar, kläder.....	49
Hörselskydd.....	51
Andningsskydd.....	51
Särskild skyddsutrustning.....	52
Brandsäkerhet och utrymningsplanering	53
Allmän brandsäkerhetskontroll	54
Utrymningsplanering för häststallet.....	55
Brandlarm och brandsläckare.....	55
Anvisningar för nödsituation.....	58
Telefoner och telefonnummer.....	59
Utrymningsvägar.....	59
Första hjälpen-utrustning och -kunskap i stallet	60
Personal- och kundsäkerhet	61
Stallsäkerhetsplanering, personalutbildning.....	61

Kontrakt, försäkringar och villkor	62
Samarbete och kommunikation i stallet	64
Kundsäkerhet	65
Några vanliga trafikskyltar	67
Minderåriga och funktionshindrade.....	68
Övriga säkerhetsrisker	69
Stallsäkerhetsregler och hästhantering	69
Hästtransport.....	73

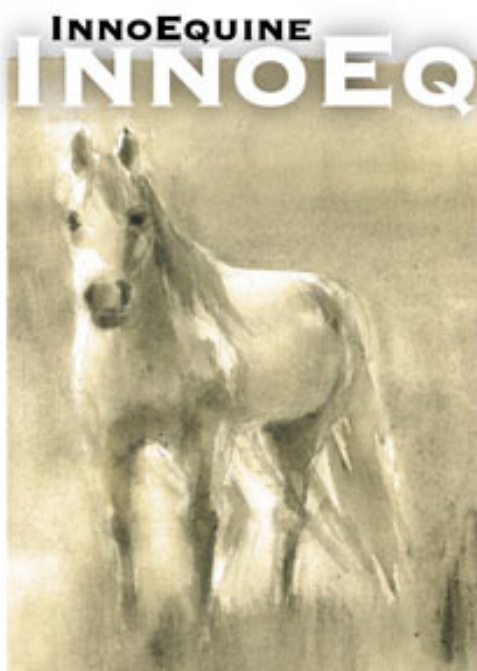
Säkerhet inom hästsektorn

Skador och olyckor som inträffar i häststall eller under olika hästsportaktiviteter kan få allvarliga följder för stallens personal, kunder, besökare, hästar och andra. Det är av yttersta vikt att en hästverksamhet vidtar åtgärder för att förebygga olyckor och sjukdomar. Detta innebär bland annat att identifiera vilka risker som finns och eliminera dem samt att se till att verksamhetens dagliga arbetsrutiner förebygger olyckor. Denna rapport presenterar innehållet i den del av det Web-baserade verktyget **InnoHorse** som avser säkerhet och hälsorisker i häststallet och som kan vara till hjälp i det förebyggande arbetet. Web-verktyget som är utvecklat inom InnoEquine-projektet, <http://www.slu.se/innoequine>, innehåller förutom hälso- och säkerhetsaspekter också miljöfrågor, gödselhantering och aspekter kring hästvälfärd <http://www.hippolis.fi/innohorse>.

Det Web-baserade verktyget för hälso- och säkerhetsrisker innehåller följande:

- Stallsäkerhetskarta som ger en översikt över de många risker som finns i ett häststall.
- Säkerhetschecklista som hjälper dig att gå igenom stallens säkerhets- och hälsorisker samt förbättringsområden.
- God praxis med konkreta exempel och foton för ett säkrare och effektivare arbete.

Inledning

Hästsektorn i Östersjöområdet växer. Att arbeta med hästar i jobbet eller privat innebär en attraktiv livsstil och positiva erfarenheter, men det är också förknippat med stora risker. Forskning visar att olycksrisken på hästgårdar är tre gånger så stor som på gårdar men växtproduktion. De senaste åren har antalet hästrelaterade olyckor bland jordbruksföretagare i Finland varit ungefär 170 om året. Antalet olyckor bland anställda, ideella arbetare, kunder och besökare är troligen minst lika stort. Att arbeta med hästar är helt klart riskfyllt, och hästrelaterade olyckor kan få allvarliga följder. Nya hästentreprenörer som startar upp verksamhet har olika erfarenheter, vilket kan innebära nya säkerhetsutmaningar. Å andra sidan kan erfarna aktörer förbise risker som kan och ska elimineras. Alla som arbetar i hästsektorn måste ha säkerhetsfokus. I InnoEquine-projektet har vi samlat information om risker och god praxis i samband med säkerheten på hästgårdar.

Arbetsförhållanden

Hästföretagen varierar i storlek. Några har bara en enda häst medan andra har över hundra hästar (Tabell 1). För häststall gäller särskilda krav som syftar till att garantera säkerheten för både hästar och personal. I nyare byggnader som är specifikt utformade för hästar uppfylls ofta dessa krav, vilket skapar bra arbetsförhållanden. Men många äldre hästbyggnader har byggts om från andra typer av stall ämnade för andra djur (till exempel mjölkostall eller svinstall). Typiska problem i dessa byggnader är bland annat smala korridorer, låga tak, små stall, dålig ventilation och belysning, krånglig gödsel- och utfodringshantering samt dåligt med plats för hästskötsel och hästutrustning. Att ta ut hästarna i paddockar är ibland förknippat med risker på grund av dåligt konstruerade dörrar, grindar, korridorer, lerig eller isig mark, fordonstrafik, buller och andra risker i omgivningen. Transport av hästar är ett annat riskfyllt område på grund av väderförhållanden, bristfällig kvalitet på fordon, hästsläp, utrustning och lastområden samt att hästen kan reagera oväntat på något i omgivningen.

Tabell 1. Antal hästar och hästgårdar som är försäkrade hos Mela 2002, Finland*.

Antal hästar på gården	Antal gårdar med minst en häst	Totalt antal hästar
1	985	985
2	1046	2092
3	659	1977
4	553	2212
5-9	1028	6607
10-19	459	5993
20-142	143	4331
Totalt	4873	24197

*Denna information har inte publicerats tidigare och har sammanställts som en del av en studie som nämns i Rautiainen et al. (2009).

Hästrelaterade olyckor

Statistiken om olyckor och skador i hästsektorn är osäker. Skador på ägare, anställda, ideella arbetare, kunder, besökare, veterinärer och andra rapporteras inte systematiskt. Tabell 2 ger en översikt över skador som inträffat med hästgårdsägare/-ansvariga i Finland. De flesta av skadorna sker i samband med hästförflyttning och hästtransport, hästskötsel, träning, utfodring, ridning och trav. Vanliga skador är bland annat smärta i ländryggen, axel- eller knäbesvär, hand- och fingerskador och stukade fötter. Skadorna är ofta förknippade med dåliga arbetsförhållanden eller med hästens eller den skadade personens beteende. Hästar är stora, starka och snabba djur som kan göra plötsliga och oväntade rörelser, vilket gör att hästrelaterade skador kan bli allvarliga. Skador uppstår ofta i samband med hanteringen av unga och oerfarna hästar som reagerar på något i omgivningen på ett oväntat sätt. Det är viktigt att hela tiden observera omgivningen och arbetsförhållandena för att förekomma potentiella problem och förutse reaktioner hos hästarna.

Tabell 2. Hästrelaterade skador bland jordbruksföretagare som fått försäkringsersättning från finska Mela.*

Arbetsmoment	Årligt genomsnitt 1990–2009	Totalt 1990–2009
Förflyttning och transport av hästar	72	1431
Borstning, tvättning, skoning, medicinering, uppfödning, fölning, övervakning	22	446
Pendling i samband med arbete med hästar	6	117
Bortförrel av gödsel och bäddmaterial och stallstädning	6	120
Annat ospecificerat hästvårdsarbete	12	253
Ridning, trav, träning av hästar för ridning eller trav	34	671
Foderförberedelse, utfodring	16	324
Totalt	168	3362

Exempel på särskilt vanliga skador på hästgårdar:

- Ögonskador
- Hudåkommor
- Ländryggssmärter
- Tandfrakturer
- krosskador i bröstorg
- krosskador i ländrygg och bäcken
- axelstukningar- eller vridningar
- skador på fingrar, händer och handleder
- skador på ben, lår, höfter
- knästukningar eller –vridningar
- fotstukningar

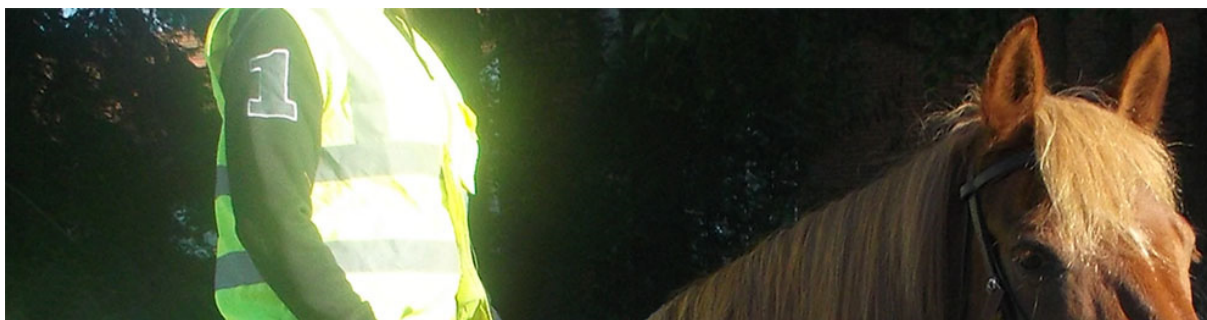
*Denna information har inte publicerats tidigare och har sammanställts av statistik från finska Mela för Täsmäturva-projektet som finansieras av Mela och genomförs av MTT, Finland.

Säkerhetskarta över häststallet

Säkerhetskartan är en systematisk bild på en sida som visar innehållet av viktiga säkerhetskategorier och checklistor för säkerhet i häststallet. Den kan användas som ett riskidentifierings- eller säkerhetshanteringsverktyg inom hästsektorn. Säkerhetskartan visar också exempel på stallverksamhetens påverkan på omgivningen eftersom behovet av hållbara och ansvarsfulla tjänster i hästsektorn ökar. Säkerhetskartan över häststallet är indelad i 7 kategorier: Gångvägar och korridorer; Stallbyggnadernas säkerhet; Ergonomi, verktyg och maskiner; Personlig skyddsutrustning; Brand- och utrymningsplanering; Personal- och kundsäkerhet; Övriga beteenderelaterade säkerhetsfrågor, till exempel stallsäkerhetsregler, hästhantering och vägledning beträffande hästransport.

Säkerhetschecklista för häststall

I detta kapitel presenteras en checklista för säkerhetsarbetet i häststall. Arbetet i ett häststall är inte alltid enkelt och kan innebära varierande uppgifter med begränsade resurser. Ett bra stallsäkerhetssystem kräver verktyg som kontrollerar den nuvarande säkerhetsstatusen. Med hjälp av systematiska checklistor kan man hantera stallets komplexitet och göra en riskbedömning. Mer information om de flesta punkter i denna säkerhetschecklista finns i avsnittet God praxis under rubriken Säkerhet. Checklistan omfattar följande områden: Gångvägar och korridorer, Kontrollpunkter för gångvägar på stalgården, Stallbyggnadernas säkerhet, Övriga byggnaders säkerhet, Ergonomi, verktyg, utrustning och maskiner, Personlig skyddsutrustning, Brandsäkerhet i stallet, Utrymningsplan för stallet, Säkerhetsplanering för anställda, Säkerhetsplanering för kunder, Stallsäkerhetsregler och hästhantering och Hästtransport.

Gångvägar och korridorer

Halkningar, snubblingar och fall är de vanligaste skadeorsakerna i djurstall. Golven i gångar och korridorer måste vara jämna, halksäkra och lätta att rengöra och torka. Rekommenderade mått för en stallgång är en bredd på minst 2,5 meter (3,5 meter i travstall). Det är också viktigt att se till att övriga golv är fria från gropar, upphöjningar och slitageskador och att inga föremål blockerar passagen och ökar risken för fall. Gummimattor på golven ska vara tillverkade av material som inte är hala och som det är lätt att ta bort is och vatten från. Gummimattor måste vara säkert fästade. Belysningen i gångar, korridorer och trappor bör vara minst 300 lux. I andra utrymmen bör belysningen vara minst 150 lux.

Förhållanden	Åtgärder
Är stallets gångvägar, trappor och korridorer hela, fria från föremål, väl upplysta och tillräckligt breda?	Kontrollera att det inte finns några gropar, upphöjningar, slitageskador eller föremål i gången. Kontrollera belysningen. Gångbredden ska följa rekommendationerna.
Har ojämna och hala områden i stallmiljön korrigerats och är gångvägar, trappor och korridorer välskötta och rena?	Halkningar, snubblingar och fall är de vanligaste orsakerna till skador i häststall.
Är skydd och varningsskyltar hela och korrekt installerade (skyddsräcken runt trappor och öppningar osv.) i utrymmen på hög höjd och på gångvägar, och har snubbelrisken eliminerats i dessa utrymmen?	Även ett mindre fall mot ett hårt underlag kan orsaka allvarlig skada. Föremål som faller från hög höjd kan också orsaka betydande skador.
Är dörrarna i gångvägarna hela och är dörröppningarna väl upplysta, säkra och fria från föremål och har de mått som följer rekommendationerna?	Laga dörrar, dörrposter och belysning och ta bort föremål framför dörrar. Dörröppningar bör vara minst 1,5 meter breda och 2,2 meter höga.

Kontrollpunkter för gångvägar på stallgården

Halkningar, snubblingar och fall är de vanligaste orsakerna till skador i djurstall. Gångvägarna på stallgården måste vara jämna och får inte vara hala. Gångvägar, körvägar och parkeringar måste underhållas när det regnar på sommaren och när det snöar eller bildas is på vintern. Dålig avrinning från stallgården kan skapa problem och utgöra en säkerhetsrisk för människor och hästar. Vissa avrinningsproblem kan åtgärdas med diken, gradering av marken och täckdiken.

Förhållanden	Åtgärder
Är gångvägarna på stallgården jämna, fria från föremål, väl upplysta och tillräckligt breda för att man ska kunna leda en häst på dem?	Det är viktigt att gångvägarna på stallgården är rätt utformade för ledning av hästar. Breda och jämna gångvägar med bra belysning och utan blockerande föremål ökar säkerheten.
Har hala eller ojämna områden på stallgård och gångvägar åtgärdats?	En hal och lerig stallgård är svår att gå på och kan skapa farliga situationer. Se till att underlaget är säkert att gå på genom att räffla, sanda eller skotta bort snö.
Är parkeringsplatsen säker och utrustad med lämpliga väg- och trafikskyltar?	Förebygg säkerhetsrisker i stalltrafiken och förbättra säkerheten på stallets parkeringsplats.
Har bygg- och renoveringsplatser i stallmiljön lämpliga varningsskyltar och är tillträdet till riskområden begränsad?	Förekom risker på byggplatsen för byggarbetare, anställda och hästar i stallet. Förbättra säkerheten på byggplatser i stallmiljön genom att begränsa tillträdet till riskområden.
Är stegar hela och är marken under tillräckligt jämn och stabil för att vara säker för användningen av stegar?	Kontrollera att stegen är stabil och i bra skick innan du använder den

Stallbyggnadernas säkerhet

En bra planering av häststallet är en mycket viktig faktor för stallsäkerheten. Bra och funktionella byggnadsmaterial och en bra arbetsdesign underlättar det dagliga arbetet och minskar skade- och sjukdomsriskerna. De grundläggande byggnaderna i en hästverksamhet består av säkert husrum för hästar och stallpersonal, byggnader för säkra och ergonomiska utfodrings- och vattningsanordningar och säker träning och gödselhantering. En bra idé är att ta fram penna och papper och skriva ned möjliga fel och säkerhetsrisker. Ta hjälp av dessa checklistor och god praxis. Det är lättare att eliminera risker i förväg med penna och papper än efteråt när tillbudet eller olyckan redan uppstått. Vissa skyddsåtgärder kan minska skadorna. En tumregel är att avsätta 30 % av utrymmena i stallområdet till foderlager, utrustning och personalrum.

Förhållanden	Åtgärder
Är stallet och lagerbyggnaderna hela och väl upplysta, fungerar dörrarna utan problem och förvaras utrustningen på ett välordnat sätt?	Kontrollera att det inte finns några brister i tak, golv eller väggar som kan orsaka skador på hästar eller människor.
Är stallen och byggnaderna för hästskötsel hela och säkra?	Kontrollera att det inte finns några brister i stall, spiltor eller grindar.
Är bord, bänkar och hyllor hela och i gott skick?	Se till att förvarade föremål hålls i gott skick och rengör bänkar och hyllor. Förvara material på avsedda platser. Se till att inga onödiga föremål ligger framme och skräpar. Kontrollera att bänkar och hyllor är säkra att använda.
Utgör stallet en hälsosam miljö när det gäller ventilation, fukthalt, damm och temperatur?	Ventilationen bör vara minst 45 m ³ /timme och häst, luftflödet högst 0,25 m/s, temperaturen 2–25 °C, fukthalten 50–70 % och halten av organiskt damm mindre än 10 mg/m ³ . Använd andningsskydd i minst klass FFP2 (N95) när du utför arbetsuppgifter som dammar.
Är belysningen funktionell, armaturerna korrekt placerade och glödlamporna och lampskärmarna hela?	Dålig belysning ökar skaderisken. Dåligt placerad eller otillräcklig belysning kan skapa skuggor som skrämmer hästarna. Rekommendation: 80–100 lux i allmän belysning och 300–500 lux i utrymmen för skoning, veterinärvård och tvättning.
Är bullernivån i stallet inom de rekommenderade gränserna?	Se till att den kontinuerliga bullernivån är lägre än 65 decibel. Undvik höga ljud när du leder hästar i stallet. Använd hörselskydd om bullernivån ökar tillfälligt, till exempel under utfodring eller gödselhantering.
Har stallet en plan för skadedjurshantering och naturskador?	Kontrollera vad din försäkring täcker. Oftast täcks plötsliga skador, exempelvis skador på grund av storm, men gradvis förfall som uppkommer på grund av väder täcks oftast inte.
Finns ett personalrum/fikarum för de anställda och är det i god ordning med hel utrustning?	Sätt upp regler för personalrummet/ fikarummet. Diska upp efter dig. Fyll på sådant som tar slut. Sätt tillbaka saker och ting på sin plats när du är klar.

Övriga byggnaders säkerhet

Det är inte bara stallbyggnaden som behöver funktionella byggnadsmaterial för lägre skade- och hälsorisker förknippade med hästsportaktiviteter. Lika viktigt är det i de andra byggnaderna. En bra riskhanteringsstrategi kan vara att ta fram penna och papper och skriva ned möjliga fel och säkerhetsrisker. Ta hjälp av dessa checklistor och god praxis. Det är lättare att eliminera risker i förväg med penna och papper än efteråt när tillbudet eller olyckan redan uppstått. Vissa risker kan vara svåra att undvika, men det är alltid bättre att ta fram en riskhanteringsplan än att inte göra någonting.

Förhållanden	Åtgärder
Är stallets träningsområden säkra?	Planera träningsområdena med omsorg utifrån vilka aktiviteter som ska utföras på dem. Kontrollera belysning, damm, buller och andra faktorer som kan verka skrämmande för hästarna.
Är träningsområdena välskötta?	Träningsområdet måste underhållas. Till exempel kan man behöva jämna ut underlaget eller vattna under torra perioder för att minska dammhalten. Vintertid måste man se till att inte för mycket snö lägger sig på ridarenans tak. Eventuellt kan man behöva ta bort snön.
Är stängslen runt utomhusområdena starka nog och av lämplig höjd i förhållande till hästarnas storlek, och kan man använda elstängsel runt utomhuspaddocken utan risk?	Elstängsel måste uppfylla vissa säkerhetskrav som gäller för både tillverkare och användare. Säkerhetsföreskrifter finns i elstängslens manualer och användaranvisningar.

Ergonomi, verktyg, utrustning och maskiner

Ergonomi, verktyg, utrustning och maskiner är viktiga säkerhetsfaktorer i stallmiljön. Frågorna i detta avsnitt är uppdelade i en kategori som omfattar stallverktyg och utrustning och i en annan som omfattar maskiner. Det finns olika sätt att säkerställa ergonomiska verktyg i stallet, men här är några praktiska tips att börja med.

Stallverktyg och utrustning

Förhållanden	Åtgärder
Är handverktygen för foder-, gödsel och ströhantering hela och i bra skick?	Kontrollera att verktygen är i bra skick och förvara dem på avsedda platser.
Har användbarhet, säkerhet, arbetsmiljö och användarnas fysiska egenskaper varit utgångspunkt för valet av stallets verktyg för foder-, gödsel- och ströhantering?	Sträva efter att använda ergonomiska verktyg som minskar risken för muskuloskeletala besvär i armar, ben och ländrygg.
Är rid- och travutrustningen i bra skick och lättillgänglig för användarna?	Med städade och välorganiserade byggnader blir arbetet lättare. Tänk på att olika personer har olika fysiska egenskaper och förutsättningar när du väljer förvaringsplats för verktyg och utrustning.
Har användbarhet, säkerhet, användningsmiljö och användarnas fysiska egenskaper varit utgångspunkt för valet av stallets rid- och travutrustning?	Bristande ergonomi ökar risken för muskuloskeletala besvär.
Görs kontroller och underhåll av selutrustning, betsel, sadlar, rep och remmar regelbundet?	Det kan finnas utslitna delar eller sömmar som kan brista i hastiga rörelser. Utslitna delar måste bytas ut i tid.
Är selar, remtyg och lokor hela och är platsen där hästen selas lugn och väl upplyst?	Kontrollera platsen där hästen selas före användning och korriger eventuella brister.
Är reparationsverktygen hela och i bra skick och lättåtkomliga för användarna?	Många olyckor på hästgårdar inträffar under reparationer eller lagningar. Se till att reparationsverktygen underhålls. Förvara verktygen på avsedda platser så att du inte behöver leta efter dem.
Har användbarhet, säkerhet och användningsmiljö varit utgångspunkt för valet av stallets reparationsverktyg?	Användbarheten förbättras om man väljer verktyg som är lämpliga för avsedda arbetsuppgifter och användare.
Är de elektriska apparaterna och ledningsnäten hela och installerade i enlighet med elsäkerhetskraven och har de installerats eller reparerats av en behörig elektriker?	Kontrollera regelbundet att de elektriska apparaterna, sladdarna och eluttagen är i bra skick.
Finns det bruksanvisningar till apparaterna i stallet och vet användarna var de förvaras?	En bruksanvisning innehåller viktig säkerhetsinformation. Om det finns personal i stallet som inte förstår svenska kan man även beställa anvisningarna på andra språk.
Är eluttagen placerade på platser där de utnyttjas på bästa sätt?	Långa förlängningssladdar i stallet kan innebära en säkerhets- och brandrisk.

Maskiner

Förhållanden	Åtgärder
Har stallpersonalen fått lämplig utbildning i användningen av stallets viktigaste maskiner?	Personalen måste känna till och förstå maskinernas bruksanvisningar. Det är arbetsgivarens ansvar att vägleda de anställda i användningen av maskinerna.
Förvaras maskinernas bruksanvisningar på en säker plats där användarna lätt kan komma åt dem och används maskinerna i enlighet med bruksanvisningarna?	Bruksanvisningarna för de olika maskinerna och utrustningen innehåller viktig säkerhetsinformation som i synnerhet nya anställda behöver känna till.
Är maskinreglage, utrustningsskydd, speglar, trappor och gångvägar i bra skick och säkra att använda och är arbetsmiljön lämplig?	Reparera eventuella fel i maskinreglagen och åtgärda risker i arbetsmiljön innan du använder maskinen.
Är maskinerna helt avstängda när de inte används?	Följ maskinens säkerhetsinstruktioner.
Finns det maskiner som bullrar mycket och som kan störa hästarna när de leds i stallet?	Försök att förebygga den effekt som buller kan ha på hästarna.
Stänger du av motorer och maskiner innan de repareras eller rengörs och innan du gör inställningar på dem eller tar bort föremål som fastnat?	Stäng alltid av maskinen vid underhåll. Många olyckor inträffar vid reparation av maskiner som plötsligt startar.

Personlig skyddsutrustning

Ett stall ska vara byggt på ett säkert och användarvänligt sätt för både hästar och människor. Eftersom man inte kan eliminera alla säkerhetsrisker enbart med korrekta byggnader måste man komplettera med hjälp av personlig skyddsutrustning och säkerhetsrekommendationer. Stallentreprenören ska tillhandahålla nödvändig personlig skyddsutrustning till de anställda. Personlig skyddsutrustning i stall består av olika typer av andnings-, ansikts-, hörsel och huvudskydd. Det räcker att en person inte använder personlig skyddsutrustning för att stallets säkerhetskultur ska försämrats.

Förhållanden	Åtgärder
Är säkerhetsutrustningen och den personliga skyddsutrustningen hel?	Kontrollera att hjälmar och annan säkerhetsutrustning är i bra skick och att det inte finns remmar som riskerar att brista.
Är stall- och hästsportklädseln hel och ändamålsenlig?	Endast hela kläder ska användas vid arbete med hästar.
Används hjälmar alltid vid ridning och trav?	I Europa gäller att hjälmarna ska vara CE-märkta. Endast CE-märkta hjälmar stötttestas.
Ser du till att hjälm och skyddsutrustning alltid passar användaren och sätts fast korrekt?	Se till att säkerhetsvästar och andra kroppsskydd är i rätt storlek och sätts fast ordenligt.
Finns det gillgängliga hörselskydd och används de vid användning av bullriga maskiner eller bullrig utrustning?	Det måste finnas hörselskydd på platser med bullriga maskiner.
Har andningsskydd i klass P2 eller P3 köpts in och används de vid behov?	Använd andningsskydd till exempel när du gör den årliga stallstädningen eller vid manuell gödsellagring när du tvingas vistas i dammiga miljöer under lång tid.
Förvaras den personliga skyddsutrustningen på lämplig plats och känner alla anställda till var den finns?	Se till att den personliga skyddsutrustningen skyddas från damm och fukt och returnera den alltid till avsedd förvaringsplats efter användning.
Finns det reflexer för hästar, kärror och människor, och används de när det är mörkt?	En reflex är en billig livförsäkring. Se till att ryttare använder dem och att hästar och kärror utrustas med dem!
Finns det säkerhetsvästar och används de vid behov?	Säkerhetsvästar och annan kroppsutrustning för användning vid ridning och trav skyddar överkroppen mot stötar och tryck vid ett eventuellt fall från hästryggen.
Används säkerhetsstigbyglar vid ridning?	Användning av säkerhetsstigbyglar minskar risken för att foten fastnar i stigbygeln om du faller av hästen.
Använder travkuskarna skyddsglasögon?	Använd skyddsglasögon vid trav. Små stenbitar från hästens hovar kan stänka upp mot vagnen och skada kuskens ögon.

Brandsäkerhet i stallet

Varje stall bör ha en brandsäkerhets- och utrymningsplan. Syftet är att skydda delar av stallet från brand i åtminstone 60 minuter (EI 60). Under denna tid ska hästarna hinna evakueras och brandkåren vara på plats. Det bör finnas två separata utrymningsvägar i det fall som en utrymningsväg blockeras av brand. Dörrarna måste därför placeras i olika riktningar. I de flesta fall innebär brandskyddskraven att ett stall måste byggas som en isolerad brandcell. Följ brandsäkerhetsreglerna för ditt område när du tar fram din brandsäkerhets- och utrymningsplan.

Förhållanden	Åtgärder
Är elektrisk utrustning, värmeutrustning, kablar och installationer säkra och hela?	Stallen måste vara utrustade med korrekt spänningsskydd, jordning och skydd mot strömfel. Be en utbildad elektriker om mer information.
Förvaras lättantändliga/brandfarliga vätskor och produkter och giftiga kemikalier på brandsäker plats utanför stallet?	Hantera alltid farligt gods i enlighet med säkerhetsanvisningarna. Många lättantändliga material bildar explosiva gaser som kan ta eld
Har stallet en giltig brandförsäkring med lämplig omfattning?	Med en brandförsäkring är din hästverksamhet tryggad. Brandförsäkringen är giltig för den period och enligt de villkor som anges i kontraktet.
Utförs brandinspektionen av den lokala brandkåren eller räddningstjänsten?	En brandinspektion som utförs av en expert minskar brandrisken och risken för skada på människor, djur, egendom och miljö.

Utrymningsplan för stallet

Varje stall bör ha en brandsäkerhets- och utrymningsplan. Det är bra att följa rekommendationerna för ditt brandskyddsområde och din utrymningsplan. Planen kan innehålla regler och anvisningar om vad man ska göra i en nödsituation. Den kan omfatta en karta över området, första hjälpen-anvisningar, brandlarm, brandsläckare och vägledning.

Förhållanden	Åtgärder
Har stallägaren en karta över stallområdet som visar stallbyggnader och aktuella avstånd samt var brandsläckningsutrustning, vattenbrytare, säkringskort och huvudströmbrytare finns?	Brandkåren behöver känna till avstånden på stallområdet för att kunna planera räddningsinsatsen.
Har stallet en fungerande brandcell?	En brandcell är ett område som omsluts av tak och väggar och som innebär att rum, vind eller källare avgränsas till ett separat område.
Har stallet fungerande metoder för att upptäcka en brand i tid?	Med ett fungerande brandlarmsystem som känner av om det finns en brand i en byggnad kan man varna människor i de andra byggnaderna. Alla jordbruksbyggnader bör ha ett brandlarm med brandsensor.
Är stallens brandsläckare i bra skick och placerade på lämplig plats?	Det är viktigt att kontrollera att brandsläckningsutrustningen är i bra skick. Byt ut gammal utrustning. Information om brandsläckningsutrustningens placering måste finnas på markplan.
Är de anställda informerade om och utbildade i användningen av brandsläckningsutrustningen?	De anställda ska tränas i brandsläckning. Sådana utbildningar organiseras av brandkåren och de anställda rekommenderas att gå på dem.
Har de anställda utbildats i vad de ska göra i en nödsituation och är riktlinjerna tillgängliga för alla?	Det ska finnas anvisningar om hur man gör ett larmsamtal och information om vilken adress som ska uppges samt köranvisningar till stallet.
Uppmanas de anställda och kunder att kontrollera om de vet vilket telefonnummer de ska ringa i en nödsituation och hur de kan kalla på hjälp om det behövs?	Ridspår och häststigar går ofta genom skog och landsbygd så man behöver en mobiltelefon om en nödsituation skulle uppstå. Nödnumret är 112 i alla EU-länder.
Har stallet åtminstone två separata utgångar?	Om stallet har minst 10 hästar är det bra att ha två utgångar som hästarna kan evakueras genom i händelse av brand.
Vet stallpersonalen hur de ska samordna hästevakueringen i händelse av brand?	Stallpersonal behöver vägledning i vad de ska göra och hur de ska få ut hästarna så fort som möjligt om det skulle börja brinna.
Finns det en uppsamlingsplats för hästarna om det skulle börja brinna?	Det måste finnas en bestämd uppsamlingsplats för hästarna om det börjar brinna. En beredskapsplan kan rädda både hästar och människor från att skadas.
Finns första hjälpen-material och förvaras det i ett skåp som tydligt talar om vad skåpet innehåller?	Man bör kontrollera att första hjälpen-materialet är intakt och att det fylls på regelbundet.
Förvaras läkemedel och annan medicin på lämplig plats i uppmärkt skåp och är de inom angivna utgångsdatum?	Läkemedel vars utgångsdatum passerat måste tas bort. Flaskor utan etikett måste förses med innehållsetikett.
Har stallet anställda som är första hjälpen-utbildade?	Det bör finnas minst en första hjälpen-utbildad per fem personer.
Vilka andra räddningssituationer behöver man förbereda sig för?	Ge stallpersonalen information om vad som måste göras i alla tänkbara nödsituationer.

Säkerhetsplanering för anställda

Det rekommenderas att stallet utser en person som ansvarar för säkerhetskulturen i stallet. Denna person ska också ha i uppgift att informera de andra om säkerhetsreglerna och att ta fram en riskhanteringsplan för de anställdas säkerhet. Europeiska arbetsmiljöbyrån (EU-OSHA) rekommenderar att riskhanteringsplanen omfattar identifikation av viktiga säkerhetsrisker, bedömning av följdernas allvarlighetsnivå, plan och resurser för eliminering eller reducering av risker, riskövervakning, åtgärdsplan efter olyckan, försäkringstäckning och information och rapportering efter olyckan. Det är viktigt att föra bok om olyckor och allvarliga incidenter för att förbättra säkerheten i stallet. Olycksrapporteringsplanen omfattar rapportering till myndigheter, försäkringsbolag, anställda och kunder efter olyckan.

Förhållanden	Åtgärder
Har stallchefen genomfört en faro- eller riskbedömning och har han eller hon tagit fram en plan för hur man kan minska riskerna som är förknippade med stalluppgifterna och stallmiljön?	De anställdas säkerhetsrisker bör identifieras. Se över arbetsuppgifter, arbetsmiljö och arbetsförhållanden.
Har alla anställda fått tillräcklig utbildning i arbetsuppgifter, personlig skyddsutrustning och säkra arbetsmetoder?	Under utbildningen måste personalen få tydliga instruktioner om stalluppgifter, scheman, personlig skyddsutrustning och rutiner.
Har stallchefen satt upp anvisningar om vad personalen ska göra i händelse av olycka eller nödsituation (kontrollera brandsäkerhetsplaneringen)?	Ta fram anvisningar om hur man ringer ett nödsamtal. Se till att personalen har en telefon för nödsamtal.
Har de anställda fått möjlighet till självutbildning?	Under olika utbildningar får de anställda ny kunskap som de kan använda i arbetet. Utbildning förbättrar också arbetsmotivationen.
Är stallets anställda försäkrade mot yrkesskador- och sjukdomar, har de arbetskontrakt och känner de till försäkringsvillkoren?	Kontrollera de anställdas försäkringar och arbetskontrakt.
Har de anställda möjlighet att ta tillräckligt med raster under arbetsdagen?	Planeringen av rasterna ska göras utifrån arbetsbörda och fysisk stress.
Finns det möjlighet att använda toalett, dusch och lunchrum/fikarum under arbetsdagen?	Det bör finnas tillräckligt med toaletter och dusch-, omklädnings- och lunchrum/fikarum för de anställda.
I fall det förekommer ungdomar som arbetar i stallet har deras lagstadgade krav noterats?	Kontrollera vilka regler och bestämmelser som gäller vid anställning av minderåriga.
Känner de anställda till vilket hälso- och säkerhetsansvar och vilka rättigheter de har?	Alla anställda måste rapportera möjliga risker och eliminera brister, följa arbetstiderna, anvisningar och säkerhetsföreskrifter.
Är det bra stämning bland de anställda på ditt stall och anordnas det fritidsaktiviteter för dem ibland?	Ett bra arbetsklimat förbättrar arbetsmotivationen och personalens hälsa.

Säkerhetsplanering för kunder

Det rekommenderas att stallet utser en person som ansvarar för säkerhetskulturen i stallet. Denna person ska också ha i uppgift att informera de andra om säkerhetsreglerna och att ta fram en riskhanteringsplan för de anställdas säkerhet. Europeiska arbetsmiljöbyrån (EU-OSHA) rekommenderar att riskhanteringsplanen omfattar identifikation av viktiga säkerhetsrisker, bedömning av följdernas allvarlighetsnivå, plan och resurser för eliminering eller reducering av risker, riskövervakning, åtgärdsplan efter olyckan, försäkringstäckning och information och rapportering efter olyckan. Det är viktigt att föra bok om olyckor och allvarliga incidenter för att förbättra säkerheten i stallet. Olycksrapporteringsplanen omfattar rapportering till myndigheter, försäkringsbolag, anställda och kunder efter olyckan.

Förhållanden	Åtgärder
Kräver ditt stall att alla ryttare/kuskar bär godkänd hjälm i passande storlek?	Insistera på användning av hjälm under alla hästaktiviteter och vägled till rätt hjälminköp.
Är lämplig säkerhetsutrustning ett krav för alla ryttare/kuskar?	Informera kunderna om korrekt klädsel. Stallchefen eller -ägaren är ansvarig för stallets säkerhetskultur och måste rapportera alla olyckor som inträffar.
Erbjuder stallet lämplig personlig skyddsutrustning för hästridning och trav samt information om korrekt användning?	Säkerhetsvästar, reflexer, andningsmasker i klass P2, skyddsstövlar, arbetshandskar, hörselskydd och skyddsglasögon ska erbjudas stallkunderna när det behövs eller när de efterfrågar sådan utrustning.
Har stallpersonalen informerat kunderna om stallreglerna och om hur man använder utrustning och personlig skyddsutrustning (kontrollera god praxis för stallregler)?	Se till att nya kunder får information om hur man använder utrustningen.
Känner ryttare/kuskar till vägregler och vägsäkerhetsregler, seder och bruk i området?	Ge nya kunder vägledning i vägarna, vägreglerna och lokala seder och bruk.
Vet ryttarna/kuskarna hur de ska hantera oväntade reaktioner från hästen ute i trafiken?	Sakta ned eller gå av hästen om du ser en möjlig risk.
Har kunden och/eller stallet tillräckligt omfattande försäkringsskydd för att skydda kunderna under ridning/trav?	Kontrollera att tjänsteleverantören har en giltig försäkring och att kunderna har kunskap om hur de är olycksförsäkrade.
Erbjuds tjänsterna i gott samarbete med kunderna?	Förklara reglerna på ett vänligt sätt och försäkra dig om att kunden förstår dem. Säkerhet ligger i allas intresse.
Erbjuds rid-/travtjänsterna i lämpliga byggnader och miljöer?	Underhåll träningsfält, -vägar och -banor för bättre kundsäkerhet. Stallsäkerheten är viktig för dina kunder.
Väljs hästarna ut så att de passar ryttarens erfarenhet?	Ställ frågor till nya och yngre kunder, speciellt om vilken bakgrund och erfarenhet de har, och hjälp dem vid behov. Ta reda på hur de handskas med hästar.
Finns det alltid personal närvarande när barn är med hästarna?	Det är viktigt att komma ihåg att minderåriga eventuellt inte har samma ansvar som vuxna.
Kräver stallägaren ett föräldraintyg om barn deltar i hästsportaktiviteter och stallarbete?	Olika länder har olika rutiner på det här området. Det är dock viktigt att komma ihåg att minderåriga eventuellt inte har samma ansvar som vuxna.

Stallsäkerhetsregler och hästhantering

Tydliga regler och dagliga rutiner skapar en bättre säkerhetskultur för människor och hästar i stallet. Ofta bor entreprenören/ägaren på stallområdet. För att skapa en bra balans mellan fritid och arbete är det därför viktigt med bestämda arbetstider och dagliga rutiner. Ibland kan stallet också vara stängt för utomstående och besökare till exempel en dag i veckan. I de dagliga rutinerna bör avsättas tillräckligt med tid för utfodring, vård och vila för hästarna. Hästar är av naturen aktiva djur som gillar att röra på sig. Tillräckligt med motion och utomhusaktiviteter minskar därför dåliga vanor och beteendeproblem.

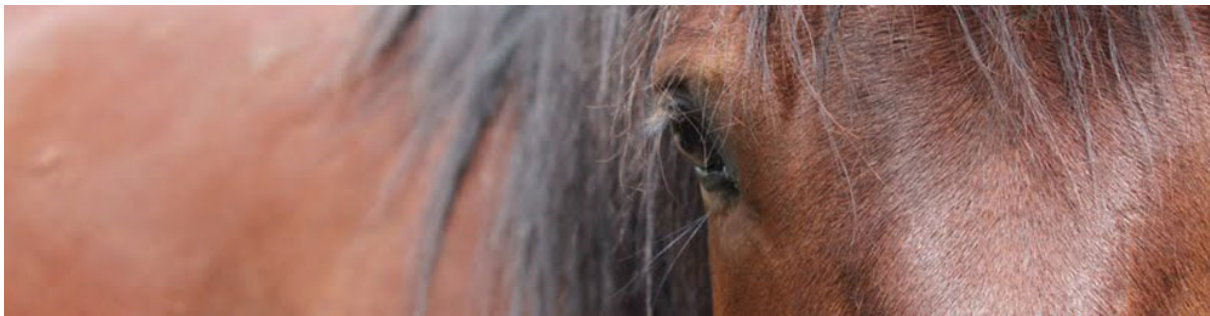
Förhållanden	Åtgärder
Leder du bara en häst i taget?	Mycket bra/Tänk på detta nästa gång. Hästar kan skrämmas av något eller vilja börja bråka. Undvik bråk mellan hästar.
Har stallet scheman och rutiner för olika arbetsuppgifter?	Rutiner och scheman är viktigt för hästar. Hästarna kan bli oroliga om rutinerna ändras. En orolig häst kan göra något oväntat, vilket i sin tur kan leda till en olycka.
Tas hästarna ut ur stallet eller binds de under utgödslingen?	Vissa allvarliga stallolyckor har inträffat under utgödslingen av stall
Har stallet regler som förbjuder att hästarna slås eller behandlas fientligt?	Hästar kan bli aggressiva, vilket kan orsaka skador på människor.
Ser du till att aldrig vara berusad när du arbetar med hästar?	Alkohol och hästar hör inte ihop.
Är stallets träningsområden säkra?	Planera träningsområdena med omsorg utifrån vilka aktiviteter som ska utföras på dem. Kontrollera belysning, damm, buller och andra faktorer som kan verka skrämmande för hästarna.
Ser du till att hästarna inte störs under utfodringen?	Vissa stallolyckor har inträffat för att hästarna har störts under tiden de äter.
Har stallet varningsskyltar och allmänna säkerhetsregler?	Att informera och påminna alla om de allmänna säkerhetsreglerna är en del av säkerhetshandlingen i ett stall. Ingen ska efter en olycka kunna säga att han eller hon inte kände till reglerna eller inte kom ihåg dem.
Finns det riktlinjer för hästskötsel och hästhantering?	Hästar kan vara vana vid olika rutiner i olika stall. Dagliga rutiner minskar hästarnas osäkerhet och förbättrar säkerheten för människor och hästar.
Ser du till att aldrig använda mobiltelefonen när du hanterar en häst?	En häst kan skrämmas av mobiltelefonens ringsignal. Ryttaren fokuserar inte på ridningen om han eller hon samtidigt pratar i mobiltelefon.
Ser du till att sätta upp långt hår och att inte bära smycken när du handskas med hästar?	Långt hår eller smycken kan fastna och orsaka skador. Hästar kan också vilja nafs i hängande föremål.
Är stallmiljön en säker plats för barn?	Barn har inte alltid tillräcklig erfarenhet av hästar. En vuxen måste ta ansvaret och ta hand om barnen

Hästtransport

Hästar transporteras varje dag långa sträckor på vägarna. För både hästars och människors säkerhet är det viktigt att hästarna transporteras i lämpliga hästsläp. Planera resan och hastigheten i förväg och håll koll på väderförhållandena. Ett hästsläp med tunga djur på isiga vägar kan vara extremt farligt för alla trafikanter.

Förhållanden	Åtgärder
Har föraren erfarenhet av hästtransport?	En oerfaren förare kan be om råd från en mer erfaren förare om lastningen och transporten. Förarens körkort måste gälla för körning med hästsläp. Fordonet bör vara registrerat för hästtransport och utrustat med lämpliga skyltar.
Har hästen tränats i olika transportsituationer?	Försök att ge oerfarna hästar träning före transporten.
Är transporten välplanerad när det gäller körplan och tidsschema?	En skriftlig körplan rekommenderas. Se till att du har tillräckligt med tid för en lugn och jämn körning.
Finns alla nödvändiga dokument för förare, fordon och häst?	Hästpass, körplan och ett registrerat och uppmärkt fordon för hästtransport rekommenderas.
Är hästsläpet lämpligt för den aktuella hästen?	Ett släp som är för litet kan skapa problem vid lastningen.
Har du kontrollerat att belysningen, däcken, bromsarna och släpet är i gott skick?	Släpets belysning, däck och bromsar är viktiga för trafiksäkerheten. Kontrollera släpets bromsar, däck och belysning och hästens hälsotillstånd.
Har hästen bundits med stadig grimma och ledrep under transport?	En stadig lädergrimma är hästens säkerhetsbälte. Det förhindrar också att hästen springer ut i samband med avlastningen.
Är lastplatsen lugn med fast och jämn mark och god belysning?	Bullriga platser kan skrämra hästar. Om platsen för lastning och avlastning av hästen är mörk och har ostadig mark kan detta orsaka en olycka.
Inkluderar transportutrustningen i hästsläpet extragrimma, ledrep, kniv, handskar, ficklampa, signalväst, första hjälpen-väska, brandsläckare och telefon?	I en nödsituation kan det vara bra att ha denna utrustning i hästsläpet. De här små men viktiga föremålen kan förhindra en olycka eller skada. Se till att alltid ha dem med dig när du transporterar hästar.
Har du kontrollerat att hästsläpet inte innehåller några lösa föremål i det utrymme som hästen är i?	Fallande eller lösa föremål kan skrämra hästen och innebära en skaderisk i samband med avlastningen av den uppskrämda hästen.
Öppnas lastbryggan från sidan?	Gå inte under lastbryggan vid avlastningen. Hästen kan plötsligt springa ut på den.

God praxis inom säkerhetsarbetet i häststall

I detta kapitel presenteras god praxis när det gäller säkerhetsarbetet i häststall. Med bra säkerhetsarbete menar vi aktiviteter som syftar till att förhindra arbetsskador och -sjukdomar i häststall och hästsportaktiviteter. I kapitlet ges tips och exempel på en bra säkerhetskultur i stallet och kan användas som ett konkret stallhanteringsverktyg för en hållbar utveckling av hästsektorn i Östersjöområdet. God praxis ges inom följande områden: Gångvägar och korridorer, Hästbyggnadernas säkerhet, Ergonomi, verktyg och maskiner, Personlig skyddsutrustning, Brand- och utrymningsplanering, Säkerhet för anställda och kunder, Övriga säkerhetsfrågor.

Gångvägar och korridorer

Halkningar, snubblingar och fall är de vanligaste skadeorsakerna i djurstall. Golven i gångar och korridorer måste vara jämna, halksäkra och lätta att rengöra och torka. Rekommenderade mått för en stallgång är en bredd på minst 2,5 meter (3,5 meter i travstall). De är också viktigt att se till att övriga golv är fria från hål, upphöjningar och slitageskador och att inga föremål blockerar passagen och ökar risken för fall. Gummimattor på golven ska vara tillverkade av material som inte är hala och som det är lätt att ta bort is och vatten från. Gummimattor måste vara säkert fästade. Belysningen i gångar, korridorer och trappor bör vara minst 300 lux. I andra utrymmen bör belysningen vara minst 150 lux.

Trappor

Inga föremål får förvaras i trapporna. Korridorerna i vissa äldre stall är byggda i tegel eller trä. Tegelsten är ett hållbart material, men kan ha en ojämn yta på vissa ställen. Försök åtgärda ojämna ytor. Trä är inte lika hållbart och har ofta en ojämn yta.

Utrymmen på hög höjd

Installera eller reparera skyddsräcken runt utrymmen på hög höjd. Stadiga skyddsräcken utgör ett bra skydd mot fall från hög höjd. Märk upp farozoner med varningsskyltar. Se till att det inte finns någon risk att snubbla eller halka på hög höjd. Etablera säkra arbetsrutiner för att förhindra att föremål faller ned på personer på våningen under.

Stegar

Välj rätt steg för rätt plats. Håll stegen i gott skick. En skadad steg måste repareras eller tas ur bruk. Märk en skadad steg som ännu inte reparerats eller tagits ur bruk med en varningsskylt som varnar andra användare. När man sätter upp en steg, se till att den står stabilt på marken och att den inte lutar i sidled. Använd vid behov stöd för att förhindra att stegen glider eller välter. Var uppmärksam på folk som rör sig i närheten av stegen när du använder den och rengör dina skor innan du kliver upp på stegen. Hoppa aldrig av en steg. Använd fallskydd när du arbetar på hög höjd. Fallskydd som skyddar en person som arbetar på hög höjd kan bestå av säkerhetssele, falldämpare, glidlås, säkerhetsrep, byggnadsställning eller plattform.

Dörrar

Kontrollera att dörrar och dörrkarmar är i gott skick. Se till att ha fungerande och tillräcklig belysning framför dörrar. Se till att dörröppningar alltid är fria från föremål. Rekommenderad minsta dörrbredd är 1,5 meter och dörrhöjd 2,2 meter. Smala och trasiga dörrar ökar säkerhetsriskerna. Lätta skjutdörrar sparar plats och är säkra om de hålls i bra skick. Dörrar ska öppnas från stall till korridor och utåt. Ett fönster i en entrédörr gör att man ser vad som finns på andra sidan dörren och minskar risken för att man ramlar in i något. Genom att byta ut trösklar mot ramper och använda dörrstopp kan man minska snubbelrisken och risken för att dörren slår igen på grund av korsdrag. Vatten och snö från taket ökar halkrisken. Ett tak över entrédörren minskar halkrisken.

Stallgård och gångvägar

Det är viktigt att hålla utomhusområdena och gångvägarna som leder till paddockarna i gott skick. Se också till att belysning och grindar hålls efter och att sandning och snöskottning görs vid behov. Använd informationsskyltar. Okända, lösa hundar som springer omkring på stallområdet utgör en särskilt hög säkerhetsrisk.

Ojämna och hala gångvägar på stallgården kan vara en riskfaktor vid ridning eller ledning av hästar. Hela, säkra och jämna gångvägar ökar säkerheten på gården. Diken måste underhållas så att de effektivt tar upp vatten från regn eller smält snö.

Tydligt uppmärkta parkeringsplatser hjälper särskilt besökare att parkera på avsedda platser. Informativa skyltar hjälper besökare att hitta på stallområdet och att inte beträda farozoner.

Bra belysning förbättrar säkerheten på stallgården och parkeringsplatsen. Bilvägar och parkeringsplatser bör om möjligt vara avskilda från hästtrafik. Snöskottning och sandning är viktigt vintertid. Genom att förvara sandningsutrustningen inomhus säkerställer man att den är redo att användas direkt när det behövs.

Bygg- och utgrävningsplatser samt förvaringsplatser för byggnadsmaterial utgör riskområden för människor och hästar. Det är viktigt att begränsa tillträdet till byggplatsen och förvaringsplatserna för byggmaterialet under tiden som byggarbetet pågår. Vid byggnads- och reparationsarbete på hög höjd är det av största vikt att ha fallskydd som byggnadsställning, bygglyft eller sele.

Hästbyggnadernas säkerhet

En bra planering av häststallet är avgörande för stallsäkerheten. Bra och funktionella byggnadsmaterial och en bra arbetsorganisation underlättar det dagliga arbetet och minskar skade- och sjukdomsriskerna. De grundläggande byggnaderna i en hästverksamhet består av säkert husrum för hästar och stallpersonal, byggnader för säkra och ergonomiska utfodrings- och vattningsanordningar och säker träning och gödselhantering. En bra idé är att ta fram penna och papper och skriva ned möjliga misstag och säkerhetsrisker. Ta hjälp av dessa checklistor och god praxis. Det är lättare att eliminera risker i förväg med penna och papper än efteråt när tillbudet eller olyckan redan uppstått. Vissa skyddsåtgärder kan minska skadorna. En tumregel är att avsätta 30% av utrymmena i stallområdet till foderlager, utrustning och personalrum/fikarum.

Stall- och lagerbyggnader

Byggnadsstrukturer

Kontrollera tak och väggar och reparera eventuella fel och brister som skulle kunna leda till skada på person eller häst.

Kontrollera golvet och åtgärda eventuella ojämna, hala eller smutsiga ytor och ta bort lösa föremål. Hårda gummimattor kan förhindra halkning (om de inte är övertäckta av snö eller is).

Se till att hålla tvättområdet rent. Förebygg halka med hjälp av gummimattor och ta bort utspillt vatten från golven. Tvättområdet måste ha fästeanordningar för bindning av hästen från båda sidorna. Långa ledrep förhindrar att hästskötaren kläms mellan häst och vägg.

Håll säkert avstånd när du binder hästen tillfälligt för t.ex. borstning.

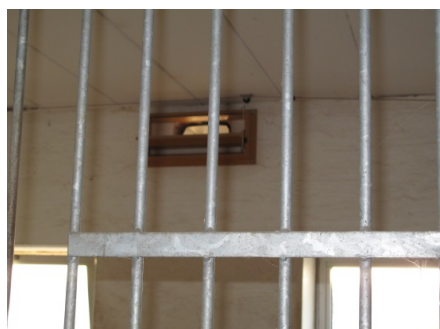

Snö som kan falla ned från taken på våren är en säkerhetsrisk. Förutom risken för personskador kan snö som faller ned skrämja hästarna, vilket också kan leda till personskador. Snöstopp på taken och tak över entrédörren minskar risken för nedfallande snö.

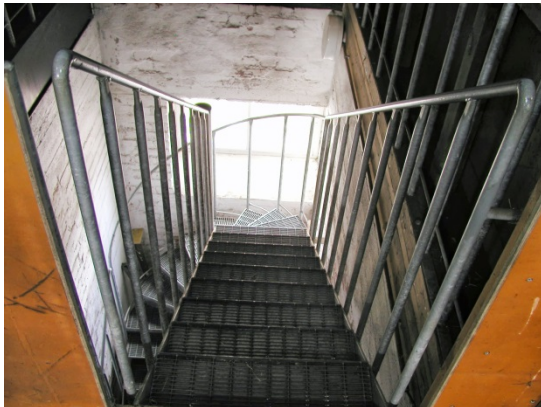

Lagersäkerhet

Se till att stall- och lagerbyggnader, dörrar och ventilation är i gott skick, har bra belysning, är lämpliga och rena samt att de inte har fuktproblem.

Märk upp farozoner i foderlager och installera skyddsräcken för att minska fallrisken. Lagren måste vara ergonomiska och säkra att använda.

Säkerhet i stall och grindar

Häststall och byggnader för hästskötsel måste vara stabila nog att klara sparkar och stötar från hästarna. Trånga dörrar och dörröppningar eller opraktiska vinklar är en fara för hästkötare. Starka skjutdörrar i stallen är säkra och sparar plats i korridoren. Med breda dörröppningar kan man också mekanisera utgödslingen.

Reparera stallåsen och se till att de fungerar. Låsen på staldörrarna måste vara enkla att använda. De får inte ramla av eller böjas om hästen skulle luta sig mot dörren eller sparka hårt mot den.

Med öppningsbara stallväggar kan man använda maskiner i utgödslingen.

Exempel på stall med breda öppningar och avrundade dörrposter.

Ett välstädat och rent stall förbättrar säkerheten. Håll förvarade föremål i gott skick och rengör bänkar och hyllor. Förvara utrustning på avsedda platser. Se till att inga onödiga föremål ligger framme och skräpar. Kontrollera att bänkar och hyllor är säkra att använda. Föremål ska vara lätta att nå, även för korta personer. Föremål som förvaras högt upp kan trilla ned och orsaka skador, och kan också skrämma hästarna, vilket kan leda till farliga situationer i hästhanteringen.

Elektricitet, belysning och lampor

Stallhuvudbyggnaden, de enskilda stallen och andra byggnader för skötsel av hästarna måste vara byggda på ett sådant sätt att de utnyttjar dagsljuset. Men man måste även komplettera med bra belysning. Bra belysning är stark utan att vara bländande. Trasiga lampskärmar kan orsaka brand eller fel i elsystemet, särskilt på dammiga platser. Om en viss lampa går sönder gång på gång i samma armatur kan det vara ett tecken på fel eller överlast i elsystemet.

Exempel på bra belysning.

Exempel på kabelkorg.

Luft, fuktighet, temperatur, buller

Rekommendationer för luftkvaliteten i stallet: Ventilationen bör vara 50 (min.) till 380 (max.) m³/timme och häst, luftflödet högst 0,25 m/s och temperaturen 2–25 °C, fukthalten 50–70 %, ammoniakhalten mindre än 10 ppm och halten av organiskt damm mindre än 10 mg/m³. Använd andningsskydd i minst klass FFP2 (N95) när du utför dammiga arbetsuppgifter.

Dålig ventilation kan resultera i förhöjda och skadliga nivåer av luftföroreningar (damm, ammoniak, koldioxid, svavelväte, metan). Man kan reducera de skadliga gaserna genom att städa och utgödsla stallen ofta och genom att se till att ha bra ventilation, stabil fukthalt och optimal temperatur i stallet. Man kan reducera korsdrag genom att se till att den friska luften distribueras jämnt från taket längsmed hela rummet. Genom att placera luftutflödet på

golvnivå kan man reducera damm och fuktighet i stallet. Luftventilationen ska designas på sådant sätt att sullet från den stör så lite som möjligt.

Exempel på mekaniskt luftutsug.

Exempel på naturlig ventilation. Smart placering av luftintagen kan minska korsdrag.

Gör mätningar av bullernivån med bullermätare (t.ex. nya mobiltelefoner). Se respektive utrustnings bruksanvisning för aktuella bullernivåer och för bedömning av vilka platser och situationer som kan skada hörseln. Tillhandahåll hörselskydd i bullriga områden och informera personalen om farorna med buller.

Skador från skadeinsekter och naturskador

Gör mätningar av påfrestning och skada på byggnaderna som orsakas av snö, vatten och skadeinsekter. Skadade byggnader kan innebära skaderisker. Snö som lägger sig på taket på våren är en säkerhetsrisk. Förutom risken för personskador kan snö som faller ned skrämma hästarna, vilket också kan leda till personskador.

Sätt upp regler för personalrummet/fikarummet. Smutsiga föremål ska tvättas. Material som tar slut ska fyllas på. Föremål som tas ut ur rummet ska returneras till sin plats efter användning. Städa personalrummet/fikarummet varje vecka. Reparera trasig utrustning, till exempel toaletten, duschen eller kaffekokaren.

Övriga byggnaders säkerhet

Det är inte bara stallbyggnaden som behöver funktionella byggnadsmaterial för lägre skade- och hälsorisker förknippade med hästsportaktiviteter. Lika viktigt är det i de andra byggnaderna. En bra riskhanteringsstrategi kan vara att ta fram penna och papper och skriva ned möjliga misstag och säkerhetsrisker. Ta hjälp av dessa checklistor och god praxis. Det är lättare att eliminera risker i förväg med penna och papper än efteråt när tillbudet eller olyckan redan uppstått. Vissa risker kan vara svåra att undvika, men det är alltid bättre att ta fram en riskhanteringsstrategi än att inte göra någonting.

Planera ridområdet efter träningsbehoven. Ridområden utomhus ska vara inhägnade. Ridområdets golv, väggar och inhägnader måste vara säkra. Ridområdets underlag måste vara jämnt och mjukt, och får inte vara sankt eller halt. Vassa kanter och spikar måste tas bort från marken och byggnaderna. Ingångarna måste vara tillräckligt breda. Kontrollera ridarenans tak, väggar, grunder och bärande system. Kontrollera byggnader som varit utsatta för snö eller vatten särskilt noga. Ridområdets understa skikt måste vara utformat i enlighet med markens egenskaper. Träningsplatser som används kvällstid måste vara väl upplysta. Underlaget på travträningsområden måste ha bra dränering och klara belastningen under året.

Gör regelbundet underhåll på träningsområden. Ta området ur bruk och sätt upp varningsskyltar om det finns risker som inte går att åtgärda omedelbart.

Häststallområden är ofta så stora att det inte är möjligt att sätta upp inhägnader överallt. Lösa hästar är en risk, särskilt i trafiken. Kontrollera slitage och uthållighet hos inhägnadens olika delar. Läs elstängslets bruksanvisning före installation och användning.

Säkerhetsföreskrifterna ska även finnas i handboken. Följ anvisningarna och riktlinjerna gällande elstängsel. Ett elstängsel måste märkas med varningsskyltar för förbipasserande. Elstängslets jordning får inte anslutas till annan jordningsstruktur eller vattenledningar. Det måste vara minst 10 meter mellan elstängslets jordspjut och byggnader. Elstängslet måste ha korrekt jordning samt kopplings- och åskskydd.

Stängsel runt hästpaddockar ska ha korrekt styrka, höjd, visibilitet och tillgänglighet utan vassa kanter. Runda stängselstolpar kan minska skaderisken för hästar och människor.

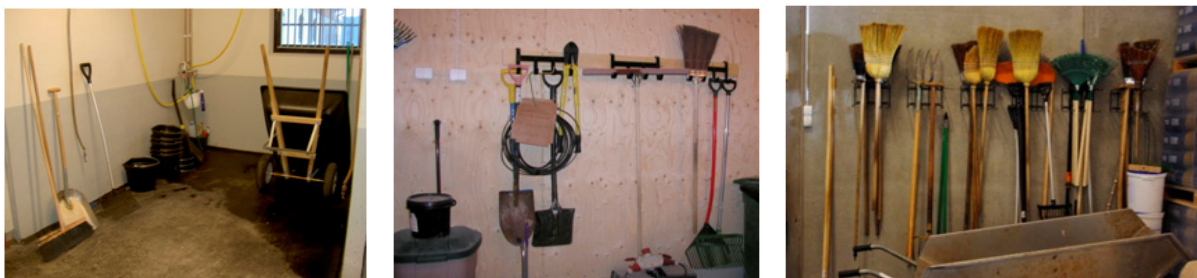

Ergonomi, verktyg och maskiner

Ergonomi, verktyg, utrustning och maskiner spelar stor roll för säkerheten i stallmiljön. Checklistfrågorna i detta avsnitt är uppdelade i en kategori som omfattar stallverktyg och utrustning och i en annan som omfattar maskiner. Det finns olika sätt att säkerställa ergonomiska verktyg i stallet, men här är några praktiska tips att börja med.

Stallverktyg och -utrustning

Traditionella handverktyg är inte alltid anpassade till användaren. Detta ökar risken för muskuloskeletala besvär i armar och ländrygg. Vissa handverktyg har böjda skaft och hjälper dig att hålla ryggen rak när du arbetar. Verktyg med bra handtag ger bra grepp och verktyg med liten vikt minskar arbetsbördan. Ergonomiska verktyg minskar arbetsbördan och risken för muskuloskeletala besvär i armar och ländrygg.

Rena förvaringsplatser där varje verktyg har sin bestämda plats.

Bilderna nedan visar skaftförsedda verktyg för foder-, gödsel- och ströhantering. Verktygen är ergonomiskt utformade i syfte att minska arbetsbördan och risken för muskuloskeletala besvär i armar och ländrygg.

Ergonomiska skaftförsedda verktyg för utgödsling av stallboxarna.

Fodertråg som går att skjuta in genom boxväggen. Foderträget kan fyllas på utanför boxen och därefter skjutas in till hästen genom boxväggen. På så sätt undviker man säkerhetsrisken det innebär att ha direktkontakt med hästen.

Plattform för enklare lastning/avlastning av gödsel. Rampen kan innebära en snubbel- och fallrisk.

Traditionellt arbete med gödselgrep och skottkärra innebär påfrestningar för ryggen, särskilt om man inte har en bra arbetsställning. En smidig gödselhantering kräver skottkärror med rätt design. Stabila skottkärror som väger lite gör gödselhanteringen säkrare och effektivare. Skottkärror med två hjul är stadigare och inte lika tunga att köra. Kom ihåg att hålla ryggen rak när du kör skottkärra.

Tung last transporteras lättast i vagnar med hjul. Använd bra och ergonomisk utrustning när du flyttar tung last. Eldrivna skottkärror och vagnar underlättar transporten av hästgödsel från stallboxen, stallgången eller ridarenan till lagringsutrymmet. Om skottkärran är försedd med mer än ett hjul blir transporten säkrare och inte lika ansträngande. Skottkärror med tipp gör tömningen enklare och minskar arbetsbördan. Eldrivna skottkärror minskar också arbetsbördan.

Traditionell gödselvagn.

Traditionell skottkärra.

Skottkärra med två hjul.

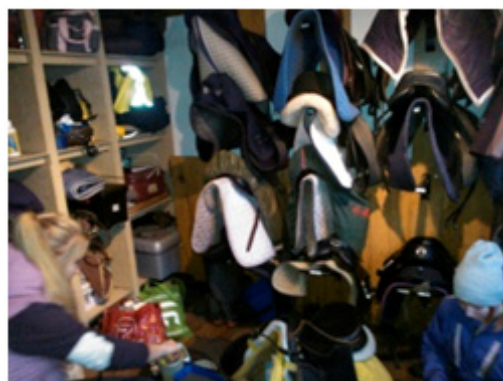
En vagn som väger lite gör det lättare att samla upp mindre gödselmängder, till exempel i stallgångar eller ridarenor inomhus.

Gödseltransportvagn med liten vikt.

Med en skaftförsedd magnetgrip slipper du böja dig, vilket minskar risken för ryggsproblem.

Hur utrustningen placeras har stor betydelse för säkerheten i stallet.

Välstädat sadelrum.

Utrustningen (sadlar, filter, hösäckar) är ibland tung att bära, vilket gör det extra viktigt att lyfta rätt så att man inte ökar risken för skador och ryggbesvär. Hästskötsel kräver ofta obekväma arbetsställningar. Välj verktyg som är enkla att använda och utrustning som minskar arbetsbördan när du transporterar hästutrustning.

Sadelvagn för två sadlar. Med en sadelvagn slipper du bära sadeln och minskar arbetsbördan.

En stadig pall kan vara en bra lösning för en bättre arbetsställning vid visst hästvårdsarbete.

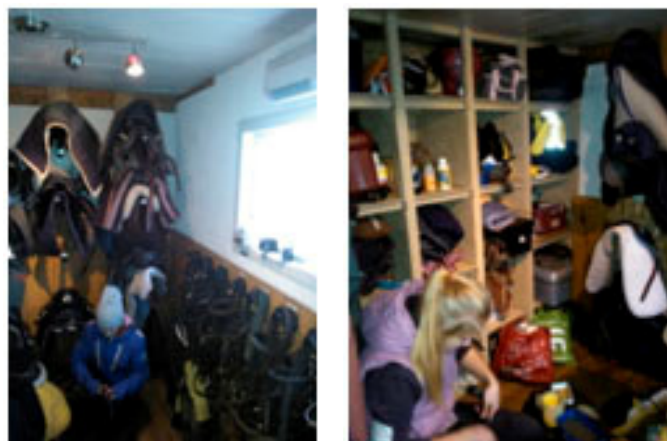

Hänganordning som håller kassen öppen vid påfyllning av hö.

Hängare för hästtäckan som reducerar lyfthöjden.

Sliten eller trasig utrustning ska inte användas. Utrustning ska alltid rengöras efter användning. Dessutom bör man till exempel en gång i veckan ha en sadeldag när man städar sadelrummet och kontrollerar sömmar osv.

Kontrollera att utrymmena där hästarna binds tillfälligt för borstning osv. är säkra och har bra belysning och att fästanordningarna är hela.

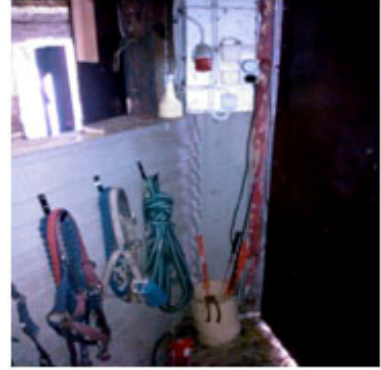
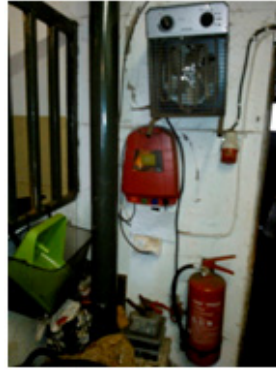
Detta utrymme kanske kan vara en säker plats för barn i stallet. Dock måste man se till att ha god ordning på hyllorna så att inte lösa föremål på hög höjd kan falla ned och orsaka huvudskador. Hästar kan också bli skrämde av föremål som plötsligt ramlar ned.

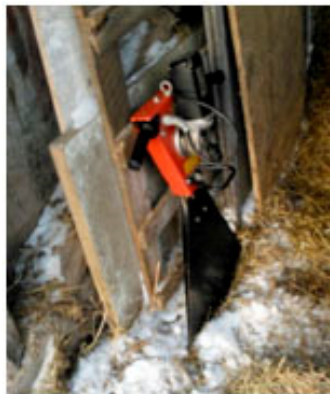
Elektrisk utrustning och elverktyg i stallet

Både människor och djur måste skyddas från strömledande elektrisk utrustning. Kontrollera regelbundet att den elektriska utrustningen, sladdar och stickkontakter är i bra skick. Håll elektriska ledningar, sladdar och elektrisk utrustning utom räckhåll för hästarna. Dra ut en sladd genom att fatta tag i stickkontakten. Ryck aldrig direkt i sladden.

Undvik att använda elektrisk utrustning som inte lämpar sig för våta och dammiga utrymmen i stallet. Laga eller byt ut skadad elektrisk utrustning före användning. Kontrollera regelbundet att den elektriska utrustningen, sladdar och stickkontakter är i bra skick. Släng förlängningssladdar som har sprickor, lös isolering eller brännmärken. Håll fritt från onödigt material runt eluttagen. Utrustning tillverkad efter den 1 januari 1995 skall ha CE-märkning. Det kan vara värt att uppdatera gammal utrustning eller att regelbundet utföra service.

Låt bara behöriga personer reparera elektriska enheter. Låt kontrollera de elektriska apparaterna om du misstänker att de eller delar av de elektriska systemen inte har installerats av en behörig person.

Eluttag ska placeras i närheten av platser där man ofta använder elektriska apparater. Överdriven användning av förlängningssladdar kan skapa farliga situationer och ökar snubblingsrisken. Långa förlängningsspolar kan bli överhettade och utgöra brandrisk. Flera förlängningssladdar i rad kan dessutom underminera skyddsjordningens pålitlighet.

Maskiner i stallmiljön

Traktorer och andra maskiner används i stall för många olika uppgifter. De anställda måste få tillräcklig utbildning i hur olika typer av traktorer, lastare, terrängfordon och andra maskiner används. Traktorer och maskiner orsakar en betydande del av alla jordbruksolyckor.

Maskinernas och utrustingens användarhandböcker innehåller säkerhetsinformation som det är särskilt viktigt att nyanställda känner till. Handböckerna kan beställas på olika språk, vilket kan vara bra att känna till om det finns anställda som inte förstår svenska. I anvisningarna nämns ofta de vanligaste problemen, så om du läser dem noga kan du förebygga problem.

Följ de underhållsscheman som anges i bruksanvisningen för att hålla maskinen i gott skick och öka säkerheten. Om maskinens skydd tas bort tillfälligt är det viktigt att alltid komma ihåg att sätta tillbaka dem.

Stäng alltid av en maskin vid underhåll. Många olyckor inträffar vid reparation av maskiner som plötsligt startar.

Personlig skyddsutrustning

Ett stall ska vara byggt på ett säkert och användarvänligt sätt för både hästar och människor. Eftersom man inte kan eliminera alla säkerhetsrisker enbart med korrekta byggnader måste man komplettera med hjälp av personlig skyddsutrustning och säkerhetsrekommendationer. Stallentreprenören ska tillhandahålla nödvändig personlig skyddsutrustning för de anställda. Personlig skyddsutrustning i stall består av olika typer av andnings-, ansikts-, hörsel-, ögon- och huvudskydd. Stall som följer säkerhetsanvisningarna erbjuder dessutom säkra arbetskor, halkskydd, fallskydd, skyddshandskar och skyddskläder för sina anställda. Det räcker att en person inte använder personlig skyddsutrustning för att stallets säkerhetskultur ska försämrats och skapar lätt en bild av att man inte tar säkerhetsrekommendationerna på allvar. I Europa gäller att stallets personliga skyddsutrustning måste vara CE-märkt och uppfylla skyddskraven i rådets direktiv 89/686/EEG. Den som använder personlig skyddsutrustning måste känna till de säkerhetsanvisningar som anges i utrustningens handböcker. Vid behov måste entreprenören vägleda de anställda i hur man använder utrustningen.

Hjälm, stövlar, handskar, kläder

Se till att skyddsvästar och andra kroppsskydd är i rätt storlek och sätts fast ordenligt. Det finns fem viktiga saker att tänka på när det gäller personlig skyddsutrustning:

1. Att man väljer rätt typ av personlig skyddsutrustning.
2. Att man identifierar behovet av personlig skyddsutrustning i rätt situationer.
3. Att den personliga skyddsutrustningen är lämplig för användaren och används korrekt.
4. Att man har läst anvisningarna och handböckerna för den personliga skyddsutrustningen och vet hur den ska användas.
5. Att den personliga skyddsutrustningen rengörs och hålls i bra skick.

Säkerhetsväst för barn.

Uppblåsbar säkerhetsväst.

Stövlar måste vara stabila och vattenavvisande. Använd vid behov skyddsskor med halkförebyggande mönster i sulan. Ridstövlar har tunnare mönster i sulan och liten klack. Fel typ av skor (t.ex. grov sula eller sandaler) kan orsaka skador på ryttern. Handskar ska vara tillverkade i ett starkt och töjbart material, ha bra greppyta och motverka svettning. Undvik klädsel som kan fastna i hästar eller föremål, till exempel kjol, band och smycken. Använd inte luvtröja eller -jacka.

Använd alltid skyddshandskar när du rider eller leder en häst. Anpassa din ridklädsel efter väderförhållandena, till exempel om det snöar eller regnar.

Klä aldrig på eller av dig när du sitter på hästryggen. Om det av säkerhetsskäl i en viss situation är bättre att klä på sig på hästryggen måste en hästerfaren person hålla i hästen under hela påklädningsproceduren. Kläder ska hängas upp på avsedda platser och får inte lämnas på sargen i ridhuset eller på ridstängsel där de kan skrämma hästarna.

I Europa gäller att hjälmarna ska vara CE-märkta. Endast CE-märkta hjälmar genomgår stötttester. En hjälm som fått ta emot en hård stöt vid exempelvis ett fall måste bytas ut. Kontrollera utrustningen innan du börjar rida eller trava.

Hörselskydd

Hörselskydd ska finnas vid arbetsstationer där bullriga maskiner används. Om möjligt ska den personliga skyddsutrustningen skyddas från damm. Vissa arbetsuppgifter kan tillfälligt orsaka höga ljud, som till exempel hamrande vid renovering eller hästskoning eller höga ljud vid foder- eller gödseltransport med traktor. Kortvarig exponering för höga ljud, exempelvis plötsliga smällar, kan också leda till hörselnedsättning.

Andningsskydd

Andningsskydd ska alltid finnas tillgängliga för stallpersonal i samband med exempelvis den årliga städningen av stallet eller lagringsutrymmet vid flera timmars arbete i dammiga miljöer. Om det finns fuktig havre i stallet kan det dessutom hända att det finns mögel och stora mängder havredamm i rum utan tillfredsställande ventilation. Det kan orsaka yrsel eller till och med förgiftning.

Personlig skyddsutrustning som är smutsig och dammig är inte särskilt trevlig att använda. Om utrustningen utsatts för fukt och damm kan dessutom dess skyddande egenskaper försämrats. Förvara ridkläder och säkerhetsutrustning i ett separat utrymme. På så sätt hålls de i bättre skick och skyddar bättre. Lägg tillbaka skyddsutrustningen på sin plats efter att du använt den.

Särskild skyddsutrustning

Det finns inga speciella krav på reflexer eller lysen när du rider eller leder en häst nattetid, men de allmänna skötselkraven säger att du alltid bör vara utrustad med reflexer eller lysen, helst både och. Reflexer bör bäras på ett sådant sätt att det är tydligt vad för typ av trafikant du och din häst är. Hästen bör ha reflexer på benen, speciellt på vänster framben och höger bakben, och även några reflexer som är synliga bakifrån – till exempel på hästens svans eller ryttarens rygg.

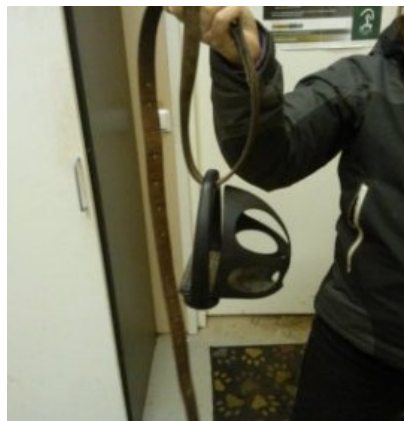
Bra exempel på häst som utrustats med reflexer för säker ridning i mörkret.

Säkerhetsvästar och annan kroppsutrustning för användning vid ridning och trav skyddar överkroppen mot stötar och tryck vid ett eventuellt fall från hästryggen. En säkerhetsväst kan användas oavsett om du är nybörjare eller tävlingsridare. I Europa gäller att västen måste vara CE-märkt och ha beteckningen EN 13158. Den får inte vara för stor. Om du ska delta i tävlingar krävs ofta att du använder en godkänd säkerhetsväst som är av minst nivå 3. Yngre ryttare och ponnyryttare som deltar i hopptävlingar måste alltid använda säkerhetsväst. Från 2009 ska säkerhetsvästen vara av nivå 3. Om du faller av hästryggen blåses luftkuddarna upp på 0,1 sekunder.

Exempel på säkerhetsväst med luftkuddar för hästryttare.

Gummisnodd i en säkerhetsstigbygel gör att foten inte fastnar i stigbygeln om du faller av eller kliver ned från hästryggen. Dessutom är vissa modeller av stigbyglar försedda med en övre del som förhindrar att foten glider igenom stigbygeln.

Brandsäkerhet och utrymningsplanering

Rekommendationer om djurvälstånd säger att stall bör vara utformade så att det finns goda möjligheter att rädda hästarna om det börjar brinna. Det är bra att följa rekommendationerna för ditt brandskyddsområde. Syftet med byggnadstekniskt brandskydd är något förenklat att skydda byggnaden från brand i minst 60 minuter (EI 60). Under denna tid ska hästarna hinna evakueras och brandkåren hinna anlända. Det bör finnas två separata utrymningsvägar om

en av dem skulle blockeras av brand. Dörrarna måste därför placeras i olika riktningar. I de flesta fall betyder det byggnadstekniska brandskyddet att stallen måste byggas som en separat brandcell.

Allmän brandsäkerhetskontroll

Elektriska installationer måste göras av behöriga elektriker. Djuren får inte kunna komma åt den elektriska utrustningen och ledningsnätet. Den elektriska utrustningen måste kontrolleras vart femtonde år.

Utrustning i dammiga utrymmen måste rengöras och inspekteras regelbundet.

Hantera brandfarliga material i enlighet med säkerhetsanvisningarna. Många lättantändliga material bildar explosiva gaser som kan ta eld. En brand kan starta även utan eld. Brandfarligt material bör inte förvaras i stallet eller i stallagret. Lämplig förvaring är i ett separat brandisolerat utrymme.

En brandförsäkring säkerställer fortsatt drift av en hästverksamhet. Se till att brandförsäkringen är giltig för den tidsperiod som anges i kontraktet. Olyckan täcks inte av försäkringen om man agerat på annat sätt eller om man utför andra aktiviteter än vad som anges i villkoren. Företagets verksamhet är i riskzonen om stallet är underförsäkrat. Om man å andra sidan har en för omfattande försäkring betalar man för ingenting, eftersom ersättning utgår i enlighet med byggnadernas värde.

Under 2004 upphörde landets samtliga räddningstjänster med sin brandsynverksamhet. Det är i stället ägarna till de olika verksamheterna som berörs som själva ska genomföra interna brandskyddskontroller, samt utbilda och informera sin personal. Tänk på att skapa verksamhetsanpassade brandskydds- och räddningsrutiner. Brandskyddskontrollerna görs för att minska risken för skada på människor, egendom, djur och miljö samt också att förbättra stallens säkerhetskultur.

Utrymningsplanering för häststallet

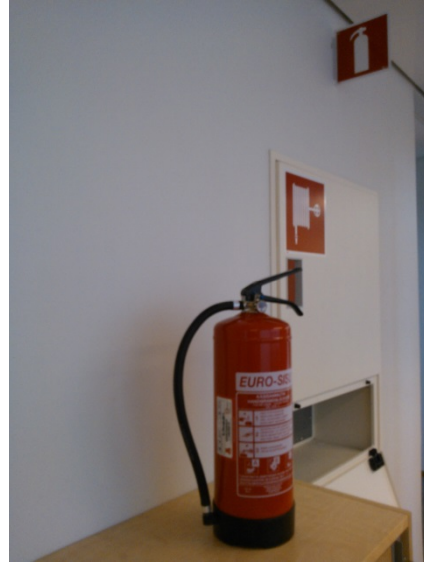
Brandkåren behöver känna till hur stallområdet ser ut för att kunna planera räddningsinsatsen. De måste ha lätt åtkomst till brand- eller olycksplatsen och till vatten för brandsläckningen.

En brandcell är ett avgränsat område som omsluts av tak och väggar och som innebär att rum, vind eller källare avgränsas till ett separat område. En vanlig vägg kan inte isolera en brand. I en riktig brandcell stoppar materialen (sladdar, luftkonditionering) spridningen av branden. En brandcell förhindrar spridning av branden endast under en begränsad tid. Det är därför det är så viktigt att brandkåren är på plats så fort som möjligt.

Brandlarm och brandsläckare

Med ett fungerande brandlarmsystem som känner av om det finns en brand i en byggnad kan man varna människor i övriga byggnader. Brandlarm med brandsensor rekommenderas i jordbruksbyggnader eftersom de reagerar snabbare på en brand än vad brandlarm med värmeavkännare gör. Man måste också tänka på att ljudsignalen hos vanliga brandvarnare inte är stark nog för att höras i ett stall. Larmet måste kombinera ett högt varningsljud med tydligt varningsljus. Larmet kan kopplas till en mobiltelefon, blinkande lampa eller brandklocka i taket. Det är bra om det är minst 50 centimeters fritt utrymme runt omkring brandklockan i taket. Kontrollera regelbundet att brandlarmet fungerar!

Med brandsläckningsutrustning menas brandsläckning med pulver eller koldioxid samt vattenslangar och brandfiltar. Information om brandsläckningsutrustningens placering måste finnas på markplan.

En gård omfattar ofta ett stort område. Larmet ska höras tydligt även utanför stallet.

Brandsläckningsutrustningens funktion avtar med tiden. Det finns ofta en mätare som anger vilket skick utrustningen är i. Ta med utrustningen till brandkåren för kontroll om en sådan mätare saknas eller införskaffa ny utrustning. Utrustning som har använts en gång måste bytas ut! En pulversläckare är en bra allmän brandsläckare som passar för släckning av nästan alla typer av bränder. Den efterlämnar dock mycket pulverrester, till exempel i traktorer eller på kontor. Brandsläckare med koldioxid är lämpliga för släckning av elektriska bränder, men är mindre effektiva utomhus. Vatten ska inte användas för släckning av el- eller fettbränder. Isigt vatten riskerar dessutom att orsaka frostsador. En brandfilt är effektiv endast för släckning av små bränder.

Brandsläckarens funktion måste kontrolleras och dokumenteras.

Pulversläckare bör vara minst 6 kg. Brandfiltar ska vara stora nog. För en vuxen person ska brandfilten vara minst 180 cm lång. Brandsläckare ska placeras väl synligt intill utgångar. Som tumregel gäller att de bör placeras med 30 meters mellanrum. Man kan således beräkna antalet brandsläckare som behövs utifrån hur stor byggnaden är.

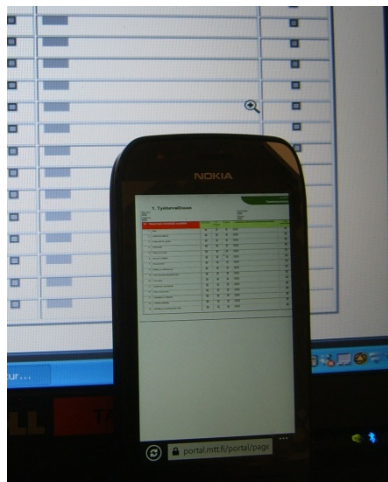

Stallets trycktvätt kan användas om det börjar brinna.

Anvisningar för nödsituation

Det ska finnas anvisningar om hur man gör ett larmsamtal och information om vilken adress som ska uppges samt köranvisningar till stallet.

Under ett larmsamtal ställer larmoperatören ett antal frågor som t.ex.:

- Vad? (vad har hänt)
- Var? (var det har hänt)
- Vem? (vem du är som ringer)
- Vänta, avvakta instruktioner innan du lägger på luren.

Telefoner och telefonnummer

Ridspår och häststigar går ofta genom skog och landsbygd så man behöver en mobiltelefon om en nödsituation skulle uppstå. Informera dig om vilken täckning din mobiltelefon har i området innan du ger dig ut på din ridtur. Ladda mobiltelefonen innan du ger dig ut. Nödnumret är **112** i alla EU-länder. Spara personalens telefonnummer i mobilen eller på annat lämpligt ställe.

Utrymningsvägar

Minst två utrymningsvägar rekommenderas om ditt stall har minst tio hästar. Om det börjar brinna ska människor räddas först och hästar därefter. Utgångar och nödutgångar måste vara markerade. Hästar ska tränas i att använda de olika utgångarna. Stalldörrarnas öppning ska vara riktad mot utgången. Om en räddning är möjlig är det bäst om hästarna kan ledas direkt mot utgångarna. Utgångsöppningarna måste vara tillräckligt stora för hästarna.

Stallets utrymningsplan kan inkludera kartor och uppsamlingsplatser för hästarna i händelse av brand.

Första hjälpen-utrustning och -kunskap i stallet

Första hjälpen-skåpet måste vara uppmärkt som sådant och alla anställda måste känna till var det finns.

Läkemedel och annan medicin ska förvaras i uppmärka skåp och deras utgångsdatum får inte ha passerat. Läkemedel vars utgångsdatum passerat måste tas bort. Flaskor utan etikett måste förses med innehållsetikett. Förvara inte läkemedel i vanliga dryckesflaskor eller matlådor.

Det bör finnas minst en första hjälpen-utbildad per fem personer. De som har första hjälpen-intyg bör förnya dem vart femte år genom att delta i en ny första hjälpen-kurs.

Stallpersonalen bör få anvisningar om hur de ska bete sig i alla olika typer av nödsituationer.

Personal- och kundsäkerhet

Det rekommenderas att stallet utser en person som ansvarar för säkerhetskulturen i stallet. Denna person ska också ha i uppgift att informera de andra om säkerhetsreglerna och att ta fram en riskhanteringsplan för de anställdas säkerhet. Europeiska arbetsmiljöbyrån (EU-OSHA) rekommenderar att riskhanteringsplanen omfattar identifikation av viktiga säkerhetsrisker, bedömning av följdernas allvarlighetsnivå, plan och resurser för eliminering eller reducering av risker, riskövervakning, åtgärdsplan efter olyckan, försäkringstäckning och information och rapportering efter olyckan. Det är viktigt att föra bok om olyckor och allvarliga incidenter för att förbättra säkerheten i stallet. Olycksrapporteringsplanen omfattar rapportering till myndigheter, försäkringsbolag, anställda och kunder efter olyckan.

Stallsäkerhetsplanering, personalutbildning

Det rekommenderas att stallet utser en person som ansvarar för säkerhetskulturen i stallet. Denna person ska också ha i uppgift att informera de andra om säkerhetsreglerna.

En bra riskhanteringsplan för stallet bör omfatta identifikation av viktiga säkerhetsrisker, bedömning av följdernas allvarlighetsnivå, plan och resurser för eliminering eller reducering av risker, riskövervakning, åtgärdsplan efter olyckan, försäkringstäckning och information och rapportering efter olyckan.

Det är viktigt att föra bok om olyckor och allvarliga incidenter för att förbättra säkerheten i stallet. Olycksrapporteringsplanen omfattar rapportering till myndigheter, försäkringsbolag, anställda och kunder efter olyckan.

De anställda bör få information om de viktigaste säkerhetsfaktorerna i samband med hästaktiviteter.

Arbetsmiljön skall alltid kontrolleras när problem uppstår som är relaterade till hälsa och säkerhet på arbetsplatsen.

Varje företag med anställda bör ha en säkerhetsplan för sin personal. Kontrollera ditt lands lagstiftning om säkerhet på arbetsplatsen samt vilka försäkringsvillkor som gäller för de anställda vid skada eller olycka.

Efter identifiering och bedömning av riskerna ska en plan för eliminering, minskning eller kontroll av dess risker tas fram. Åtgärderna som anges i planen ska vara genomförbara utifrån stallets arbetskraft och resurser.

När man planerar arbetet ska man se till att ergonomi, arbetsställningar och rörelser motverkar skadlig eller farlig belastning.

När man utvecklar och planerar arbetsmiljön ska man också ta hänsyn till de anställdas fysiska och psykiska hälsa.

När man planerar arbetsschemat bör man lägga in tillräckligt med raster för att förhindra långa perioder av stillastående och hög arbetsbelastning. En rekommendation är att man lägger in två raster och en lunchrast per dag. Håll toaletter och lunchrum/fikarum i god ordning. Ha gärna ett lunchrum/fikarum i stallet. De anställdas trivsel är viktig för stämningen i stallet.

De anställda måste ha tillräcklig information om arbetsuppgifterna för att kunna ta hänsyn till syfte, ergonomi och riskfaktorer. Utbildningsnivån måste också anpassas efter de anställdas kunskap och erfarenhet.

Arbetsgivaren måste se till att de anställda är medvetna om arbetets risk- och säkerhetsfaktorer.

Personlig skyddsutrustning som används på fel sätt minskar skyddsnivån. Se till att den personliga skyddsutrustningen används på rätt sätt.

Kontrollera anvisningarna om hur man ringer ett nödsamtal. Se till att personalen har en telefon för nödsamtal.

God praxis är att till exempel en gång om året ha en säkerhetsutbildningsdag då man övar första hjälpen och brandsläckning. Alla stall bör ha anställda som är utbildade inom första hjälpen och brandsläckning.

Gårdens aktiviteter spelar stor roll i det olycksförebyggande arbetet och riskhanteringen. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt att själv säkerställa brandbekämpning och räddning genom adekvata alarmsystem och brandsläckningsutrustning.

Kontrakt, försäkringar och villkor

Se till att de anställda är tillräckligt försäkrade, att de har anställningskontrakt och att de är informerade om vilken sjukvård de har rätt till. Kontrollera de lagstiftade försäkringskraven för anställda och villkoren i kontraktet. Alla stall med anställda bör ha en ansvarsförsäkring. Kontrollera försäkringsvillkoren, ersättningsgränser samt giltighet. Det kan finnas en viss självrisk som ingår i ersättningsvillkoren.

Upprätta ett skriftligt anställningskontrakt med samtliga anställda i stallet. Folk tenderar att glömma muntliga överenskommelser. Be arbetsförmedlingen eller lokala myndigheter om en mall för anställningskontrakt. Se till att de anställda förstår kontraktsvillkoren och vilket ansvar och vilka rättigheter de har.

Kontrollera att tjänsteleverantören har en giltig försäkring. Alla stall med anställda bör ha en ansvarsförsäkring. Kontrollera försäkringsvillkor, ersättningsgränser samt giltighet. Försäkra dig om att kunderna har rätt kunskap om hästhantering. Fråga om stallkunderna och hästägarna har egna försäkringar som täcker hästsportaktiviteterna. Det kan finnas en viss självrisk som ingår i ersättningsvillkoren.

Håll kunderna nöjda genom att måna om säkerheten i ridhuset, i terräng och på träningspår.

Upprätta ett skriftligt avtal om hästskötsel/hästräning med alla hästägare i ditt stall. Människor tenderar att glömma muntliga överenskommelser. Be hästägar-, uppfödar- eller hästsportorganisationer eller lokala myndigheter om kontraktsmallar. Försäkra dig om att kunden förstår kontraktsvillkoren och att han/hon känner till vad som ingår och inte ingår i kontraktet. Förvirring kring hästskötselavtalen kan ha negativ inverkan på stämningen i stallet. Detta kan i sin tur gå ut över hästar, entreprenörer och andra kunder och i slutändan påverka dina affärer negativt.

Samarbete och kommunikation i stallet

Alla anställda är skyldiga att rapportera risker, åtgärda brister, respektera arbetstiderna, följa säkerhetsföreskrifter och -anvisningar, använda personlig skyddsutrustning och lämplig klädsel. De ska upprätthålla ordningen, ta hänsyn till andras säkerhet och förebygga olämpligt uppförande.

En anställd har rätt att vägra arbete som är skadligt för egen eller andras hälsa. De anställda måste omedelbart underrätta arbetsgivaren vid fara. Rätten att vägra farligt arbete gäller tills arbetsgivaren har eliminerat riskfaktorerna eller på annat sätt säkerställt att arbetet kan utföras på ett säkert sätt.

En bra arbetsmiljö är bra för personalens arbetsmotivation och hälsa.

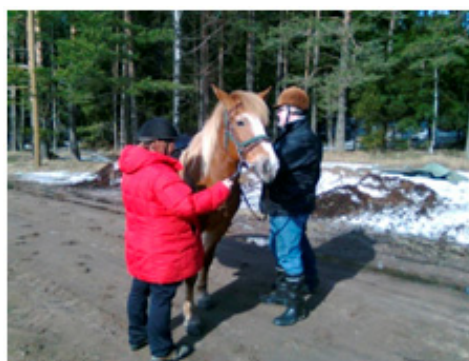
Kundsäkerhet

Det är stallets ansvar att se till att dess kunder har fått information om hur de ska bete och röra sig på ett säkert sätt vid t.ex. möte med bil eller fotgängare. Att tillfälligt rida på annans egendom, inklusive privata vägar, är tillåtet enligt allemansrätten, men att utföra regelbunden professionell träning kräver tillstånd. Allmänna vägar är avsedda för alla typer av trafik – inklusive hästrafik i form av hästar eller hästfordon i enlighet med lagar och föreskrifter. Säkerheten för ryttare och hästar kan ökas genom säkert beteende och planerad användning av marken. Att be markägaren om tillåtelse är en artig gest som kan förebygga problem.

Kunder som är olämpligt klädda måste uppmärksammas på detta. Säkerheten i stallet är stallägarens eller den verkställande chefens ansvar. Om en olycka inträffar är det dennes ansvar.

Alla stallkunder ska erbjudas säkerhetsväst, reflexer, andningskydd av klass P2, skyddsstövlar, arbetshandskar, hörselskydd och skyddsglasögon. Ofta föredrar dock kunderna att köpa sin egen skyddsutrustning, exempelvis stövlar.

När man är ute med hästen är det mycket mer än bara hästen man måste tänka på. Vägskyltar gäller för dig som leder eller rider en häst. Om du kör med häst och vagn (eller släde) räknas ekipaget som ett fordon. Ta reda på vilka trafikregler som gäller i ditt land.

Viktigt att tänka på i samband med hästsport:

- Alla utövare måste uppträda med gott omdöme och vidta de försiktighetsåtgärder som krävs för att undvika olyckor.
- Du måste färdas på höger sida av vägen, så nära vägkanten som möjligt. Använd vägrenen om det finns en sådan.
- Det är inte tillåtet att rida på gång- eller cykelvägar.
- Det är inte tillåtet att färdas med häst på motorväg.
- Håll aldrig högre hastighet än att du har kontroll över hästen och kan stanna om det behövs. I vissa speciella fall kan extra låg hastighet krävas, till exempel

om barn vistas på eller i närheten av vägen
vid möte på smal väg
i skarp kurva
i backkrön.

- Företrädes- och stoppregler gäller som vanligt. Om du kommer från terrängen in på en väg, har du väjningsplikt.
- Du måste signalera när du ska svänga. Detta görs enklast genom att du sträcker ut armen åt sidan, precis som när du cyklar.
- Om du kör med vagn eller släde nattetid ska ekipaget vara utrustat med vit lampa framåt och röd lampa bakåt och orange reflexer på sidorna och två röda reflexer bak. Lamporna måste sitta på vänster sida av ekipaget.

Det finns inga speciella krav på reflexer eller lysen när du rider eller leder en häst nattetid, men de allmänna skötselkraven säger att du alltid bör vara utrustad med reflexer eller lysen, helst både och. Reflexer bör bäras på ett sådant sätt att det är tydligt vad för typ av trafikant du och din häst är. Hästen bör ha reflexer på benen, speciellt på vänster framben och höger bakben, och även några reflexer som är synliga bakifrån – till exempel på hästens svans eller ryttarens rygg.

Trafikskyltar ska varna bilister och andra vägtrafikanter om att det kan förekomma hästar i eller i närheten av körbanan. Stallbesökare ska instrueras att inte skrämman hästarna genom hårda inbromsningar och accelerationer eller höga ljud. Hästar kan lätt bli uppskrämnda av t.ex. fladdrande kapell på släp, av förbipasserande fordon som håller hög hastighet eller av stenar skvätter upp bakom cyklister. Om du möter, eller kör om, en hästransport ta lite extra hänsyn. Lämna stora marginaler för föraren av transporten, kör inte för snävt efter en omkörning. Om det inte är möjligt att köra om direkt måste du vänta tills du kan hålla tillräckligt med avstånd mellan dig och hästen i omkörningen. Ett dåligt trafikbeteende kan få livshotande konsekvenser både för dig och för medtrafikanter.

Några vanliga trafikskyltar

*Gång- och cykelväg (olika varianter finns).
Ridning är inte tillåten.*

*Ridväg.
Det är tillåtet att gå på en ridväg.*

*Förbud mot ridning.
Dock tillåtet att leda hästen.*

*Förbud mot trafik med hästdraget fordon.
Ridning är dock tillåten.*

Officiella trafikskyltar i Finland har blå bakgrund som på bilden nedan. Andra länder har olika typer av skyltar (till exempel mot röd bakgrund enligt bilden nedan). Informera dig om de vanligaste trafikskyltarna innan du hästturist i andra länder runt Östersjön.

Allemansrätten – vilka vägar får jag köra på? Det är tillåtet att rida eller köra hästar på de flesta vägar och marker. Att gå, rida och cykla anses vara en del av allemansrätten. Allemansrätten är en begränsad rätt för varje individ att gå över annans mark och tillfälligt uppehålla sig där. Med rätten följer också krav på att respektera och visa hänsyn mot natur och djurliv, markägare och andra som är ute i naturen. Naturvårdsverket sammanfattar allemansrätten med orden ”inte störa – inte förstöra”.

Skyltar för säker ridning.

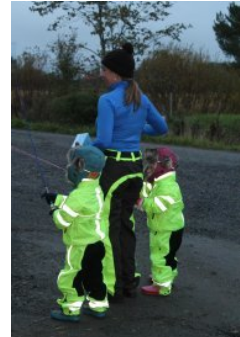
Minderåriga och funktionshindrade

Ställ frågor till nya och yngre kunder, speciellt om vilken bakgrund och erfarenhet de har, och hjälp dem vid behov. Ta reda på hur de handskas med hästar.

Det är viktigt att komma ihåg att minderåriga eventuellt inte har samma ansvar som vuxna.

Föräldrarnas medgivande om hästsport och arbete med hästar krävs.

Om ridning för funktionshindrade erbjuds skall tillgängligheten i och runt om stallet vara anpassad med t.ex. högt i tak, breda gångar och dörrar, handikapptoalett, bra belysning inom- och utomhus, ramp till stall och ridhus, plan innergård som möjliggör körning av rullstol, trygga hästar och med så få distraktioner som möjligt vid stallet och ridningsområdet.

Övriga säkerhetsrisker

I detta avsnitt presenteras god praxis när det gäller säkerhetsbeteende och säkerhetskultur i vanliga hästaktiviteter. Exempel ges på säkerhetsregler i stallet, vid hästhantering och hästransport. Tydliga regler och dagliga rutiner skapar en bättre säkerhetskultur för människor och hästar i stallet. Ofta bor entreprenören/ägaren på stallområdet. För att skapa en bra balans mellan fritid och arbete är det därför viktigt med bestämda arbetstider och dagliga rutiner. Ibland kan stallet också vara stängt för utomstående och besökare till exempel en dag i veckan. De dagliga rutinerna ger en möjlighet att avsätta tillräckligt med tid för hästarnas utfodring, vård och vila. Hästar är av naturen aktiva djur som tycker om att röra på sig. Tillräckligt med motion och utomhusaktiviteter minskar därför dåliga vanor och beteendeproblem.

Stallsäkerhetsregler och hästhantering

Ledning av häst

Säkerhet är ett resultat av flera olika faktorer. Jäkt och trötthet minskar vakenheten och koncentrationsförmågan, vilket ökar olycksrisken. Hästolyckor leder oftast till brutna ben eller armar hos ryttaren. Olyckan räknas som allvarlig när den orsakar sjukskrivning i minst en månad. De flesta olyckor sker i samband med ledning eller lastning av en häst. Oftast börjar olyckan med att hästen blir rädd av något den ser eller hör. Risken ökar mångfaldigt om till exempel två hästar leds åt gången, eller om hästen inte från början är tillräckligt kontrollerad. Hästar som plötsligt rusar iväg kan skada en människa som kläms i ett trångt utrymme eller faller ned från hästryggen.

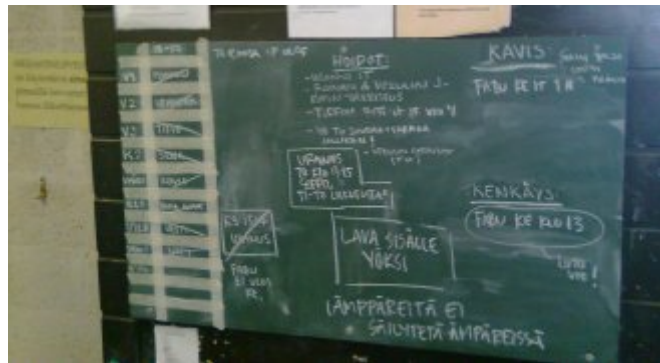

Använd skydds skor. Gå inte barfota eller i sandaler när du transporterar hästarna.

Rutiner

Stallscheman och hästdagböcker ska vara tydliga, organiserade och väl synliga.

Dagliga rutiner hjälper entreprenörer och anställda att schemalägga och planera in raster under arbetsdagen. Detta gör det lättare att hantera stress.

En häst trivs bäst när den har tydliga dagliga rutiner. Om rutinerna ändras kan den bli rädd eller orolig. Överflödsenergin hos en orolig häst kan lindras till exempel med regelbunden löpning.

Stallrengöring

Bind hästen eller ta ut den tillfälligt från stallet när du städar det.

Tillåt inte att hästarna flockas runt dig när du städar stallet.

Använd skyddsskor. Städa inte stallet barfota eller i sandaler.

Utfodring

Använd skyddsskor. Utfodra inte hästarna barfota eller i sandaler.

Var särskilt uppmärksam så att inte hästarna flockas vid grinden.

Om man vid utfodring tillfredsställer hästarnas behov av lämplig fysisk aktivitet så blir de nöjda och lättare att hantera. Detta kan också göra hästhanteringen säkrare.

Vid utfodring av hästar ute på betesmark är det viktigt att komma ihåg att alla hästflockar har en ledare och att övriga medlemmar har sina bestämda platser i flockhierarkin. Ledaren försöker hela tiden försvara och stärka sin position. Hästarna kan då lätt börja knuffas och straffa varandra och då är det lätt hänt att man blir trampad om man står i vägen. Se därför till att aldrig vara i närheten när hästarna gör upp. En häst kan bli avundsjuk om en annan häst får mer uppmärksamhet.

Bär aldrig med dig hästfoder eller godsaker när du går med hästarna i grupp, då det kan skapa konflikter.

Utfodring är ett tungt arbete där ergonomiska hjälpmedel kan underlätta bördan och öka säkerheten. Fodertråg som går att skjuta in genom boxväggen är ett exempel på ett sådant hjälpmedel.

Hantering av hästar

Hästar har mycket bra långtidsminne, så undvik att hästarna är med om otrevliga händelser eller misshandel.

Fientligt beteende eller våld mot en häst kan få omvänd effekt eller traumatisera hästen, vilket kan innebära en säkerhetsrisk för nästa person som tar hand om hästen. Använd inte mobiltelefon när du hanterar en häst. Hästen kan skrämmas av mobiltelefonens ringsignal.

Ha dock alltid med dig mobiltelefonen när du är ute och rider eller travar i omgivningen om det skulle uppstå en nödsituation.

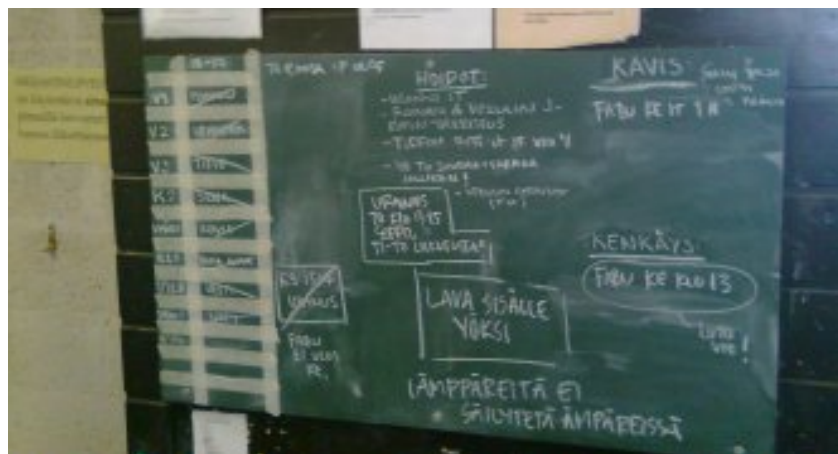

Om du rider ska du inte dricka alkohol. Om du dricker alkohol ska du inte rida. Samma regler gäller för trav.

En bra rutin är att en person som ger sig ut på en ridtur i natur eller skog skriver sin avgångstid på exempelvis stallets anslagstavla, så att de andra kan se om han eller hon har varit ute oväntat länge. Det är viktigt med bra kommunikation i stallet. Stalldagbok rekommenderas.

Tala med varandra om stallsäkerhetsreglerna.

En välutbildad häst är en säkerhetsåtgärd för skötare och för utomstående, medan olämplig skötsel och hantering av hästar utgör en stor säkerhetsrisk. Människor vill ofta göra saker snabbt, men jäkt kan vara farligt. Bra kunskaper i hästhantering innebär bland annat att förstå hästens behov och läggning. Hästar har ursprungliga rasspecifika särdrag, liksom sina egna personliga egenskaper. Avel och genetik har påverkat en hel del på dagens hästars egenskaper, men tidigare erfarenheter och vad de lärt sig betyder också mycket.

Förutse vad som kan verka skrämmande för hästen, till exempel nya ljud eller blinkande föremål, blanka ytor och skuggor.

Presentera ett nytt föremål för hästen från alla håll. Prata, sjung eller vissla högt när du närmar dig en häst bakifrån, eller när hästen är i en stor grupp. Gör klart för hästen att det är du som bestämmer genom att uppträda lugnt och självsäkert.

Undvik starka parfymer.

Klappa om möjligt hästen när du sköter den. Ta hjälp av någon när du har att göra med en svårhanterad häst.

Långa byxor och långärmade tröjor skyddar din hud. Undvik alla typer av kjolar, band och smycken som kan fastna i hästen eller annat. Se till att sätta upp håret och att hjälmen inte skymmer sikten.

Tänk på att hästar är mer oroliga än normalt när de störs av hästflugor eller andra insekter eller när det blåser mycket.

Belåtna hästar är alltid lättare att ha att göra med.

Besökare

Regler och riktlinjer för utomstående besökare kan sättas upp som tillägg till varningsskyltar intill betesmarker, ridvägar och intill boxar i stallet. Diskutera med stallansvarig innan du bjuder in större besöksgrupper. Besökare och kunder måste respektera stallreglerna och visa hänsyn mot grannar, andra tränare och deras hästar. Informationsskyltar som visar tillträde till faciliteter och ridleder hjälper besökare och kunder i stallet och på stallområdet.

Hästtransport

Fordon med hästar färdas på vägarna varje dag. Förbered transporten noga och se till att du har en skriftlig körplan och de dokument som krävs. Kontrollera släpet, dragbilen och nödvändig utrustning. Kör lugnt, jämnt och mjukt. Var särskilt uppmärksam vid lastning och avlastning av hästen.

Förberedelser och körplanering

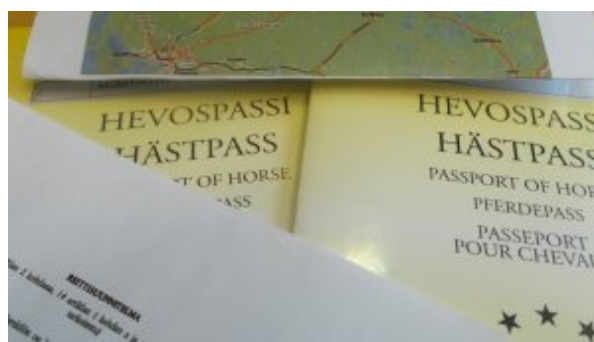
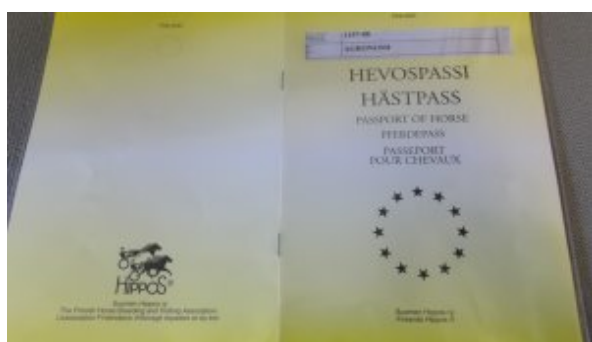
De vanligaste bristerna i samband med hästtransporter har att göra med utrustning eller dokument. Förarens körkort måste gälla för det aktuella fordonet och fordonet måste förses med en skylt som talar om att det är en hästtransport.

Det är viktigt att planera transporten väl. Oerfarna förare kan vilja fråga mer erfarna förare om råd om lastningen och transporten. Hästarna transporteras långa sträckor och det är viktigt att de får en behaglig resa med raster. Anpassa hastigheten efter vädret. Ett tungt hästsläp som börjar glida okontrollerat på en isig väg är en stor fara för alla vägtrafikanter.

Hästen kan tränas i förväg för att vänja sig vid hästsläpet. Ha tålamod med hästen. Ibland vill vi människor göra saker snabbt, men i detta fall kan det vara farligt.

Dokument

Ta reda på vilka hästtransportdokument som krävs i ditt land. Avsaknad av nödvändiga dokument för hästen eller släpet är en vanlig orsak till böter. Polisen ber ofta om att få se på körkort, hästpass eller registreringshandling och körplan.

Hästsläp och utrustning

Släpet och dragbilen måste kontrolleras före transporten. Lampor och bromsar måste fungera och däcken måste vara i bra skick. Kontrollera att släpet har rätt bredd, höjd, belysning och ventilation samt att frontlämmen har rätt höjd för hästen. Kopplingarna mellan släp och bil måste fungera problemfritt och nödbromsen måste vara korrekt installerad. Även rampen måste vara i gott skick och lastningen måste göras mot ett platt och halkbeständigt underlag. Kontrollera släputrustningen. Brandsläckare, kniv, extra grimma och rep, lite hö och vatten, reflexväst, ficklampa och telefon bör finnas i släpet eller dragbilen.

Lastning och avlastning

Vid lastning och avlastning är det viktigt att hästen känner sig lugn och säker i sällskap av människor.

Undvik all distraktion och se till att platsen för lastning och avlastning av hästen är lugn, stabil och ljus.

Släpets handbroms måste vara ilagd under lastning och avlastning. Använd handskar när du leder hästen.

Körning

Föraren måste ha ett lugnt körsätt med tillräcklig långsam acceleration eller inbromsning för att klara av oförutsägbara händelser särskilt vid avsvängningar. Ett ojämnt körsätt med tvära stopp och snabb acceleration kan medföra att hästen i hästtransporten lätt förlorar balansen. Hästar med dåliga erfarenheter av transporter blir rädda och därmed svåra att få in i släp.

Om hästen grips av panik i släpet kan det bli ostadigt och börja svänga över vägen och orsaka en trafikolycka. Sakta ned och försök att lugna hästen.

Föraren måste hantera dragbilen på ett proaktivt och lugnt sätt och hålla säkerhetsavstånd till andra bilar.